

Život a dílo historika Jaroslava Panáčka

Bakalářská práce

Studijní program: B7507 – Specializace v pedagogice
Studijní obory: 6107R023 – Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání
7105R056 – Historie se zaměřením na vzdělávání

Autor práce: **Hana Vaňková**
Vedoucí práce: prof. PhDr. Jaroslav Čechura, DrSc.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Hana Vaňková
Osobní číslo: P13000603
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obory: Humanitní studia se zaměřením na vzdělávání
Historie se zaměřením na vzdělávání
Název tématu: Život a dílo historika Jaroslava Panáčka
Zadávací katedra: Katedra historie

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem této práce je zmapovat život a stěžejní díla českého historika a kronikáře Jaroslava Panáčka působícího v České Lípě.

Základem pro zpracování práce bude písemná pozůstalost, která je uložena ve Státním okresním archivu v České Lípě. Dále chce studentka spolupracovat s pozůstalým synem, Jaroslavem Panáčkem ml. a obohatit tak práci o pohled syna na otce. Využita bude i potřebná sekundární literatura a časopisecké články.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Státní okresní archiv Česká Lípa, fond Panáček Jaroslav, st., kart. 1437, životopisný materiál a díla

BLAŽKOVÁ, Jana: Pozůstalost Jaroslava Panáčka, in: Bezděz: vlastivědný sborník Českolipska, roč. 9, 2000, Č. 9, s. 477-478, ISBN 80-86319-00-8.

SMEJKAL, Ladislav: Budovatel Českolipské vlastivědy, in: Městské noviny, 2008, Č. 10, s. 7

STEHLÍK, Zdeněk: Jaroslav Panáček čestným občanem, in: Českolipský deník, Roč. 16, 2008, č. 263, s. 8

STEHLÍK, Zdeněk: Sto let Jaroslava Panáčka, in: Českolipský deník, roč. 16, 2008, č. 87, s. 8

Vedoucí bakalářské práce:

prof. PhDr. Jaroslav Čechura, DrSc.
Katedra historie

Datum zadání bakalářské práce: 30. dubna 2015

Termín odevzdání bakalářské práce: 29. dubna 2016

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 30. dubna 2015

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce, panu Prof. PhDr. Jaroslavu Čechurovi, DrSc., za pomoc při zpracování, cenné rady, trpělivost a následné připomínky. Dále děkuji Státnímu okresnímu archivu v České Lípě za poskytnutí archivního materiálu. V neposlední řadě děkuji panu Ing. Jaroslavu Panáčkovi ml., za jeho ochotu při poskytování osobních informací ze života jeho otce a dále panu Miroslavu Balcarovi za zaslání potřebného materiálu. Poděkování patří také mé rodině, která mě podporovala po celou dobu studia.

Anotace

Tato bakalářská práce je prvním komplexnějším zmapováním života učitele, městského archiváře a regionálního historika Jaroslava Panáčka. Práce je rozdělena do tří kapitol. První kapitola seznamuje čtenáře s osobou pana Panáčka narozeného roku 1908 v Čejeticích na Mladoboleslavsku. Podává ucelený pohled na jeho studia, rodinu a život v Sezemicích na Pardubicku a v České Lípě. Druhá kapitola se věnuje veřejnému působení Jaroslava Panáčka v oblasti pedagogiky, archivářství, sportu a jednotlivých spolků. Třetí kapitola pojednává o celoživotním díle a zahrnuje díla jak literárního, tak i výtvarného rázu.

Cílem práce je analyzovat a poté ucelit do souvislého textu spis Jaroslava Panáčka uložený v Okresním archivu Česká Lípa, k čemuž bude využita i další potřebná sekundární literatura.

Klíčová slova: Jaroslav Panáček, Česká Lípa, Sezemice, učitel, sport, regionální historie

Annotation

This bachelor thesis is the first complete work about the life of a teacher, city archivist and regional historian Jaroslav Panáček. This thesis is divided into three chapters. First chapter introduces mister Panáček, who was born in 1908 in Čejetičky near Mladá Boleslav, to the reader. It gives complete view on his studies, family and life in Sezemice in the Pardubice region and in Česká Lípa. Second chapter is focused on the social influence Jaroslav Panáček had on teaching, archivation, sport and clubs he was part of. Last chapter is about his lifetime work. It contains both his literary and art works.

Main goal of this thesis is to analyze and then summarize a record about Jaroslav Panáček from the Regional Archive in Česká Lípa into one single work. All the necessary secondary literature is going to be used to reach this goal.

Key words: Jaroslav Panáček, Česká Lípa, Sezemice, teacher, sport, regional history

Obsah

Seznam použitých zkratk.....	9
Úvod.....	10
Přehled využitých pramenů a literatury	11
1 Soukromý život.....	13
1.1 Mládí a studia.....	13
1.2 Česká Lípa 1936 - 1938	15
1.3 Válečná léta.....	16
1.3.1 Pardubicko 1939 – 1945.....	16
1.3.2 Sezemice	18
1.3.2.1 Činnost ilegálního hnutí	19
1.4 Návrat do České Lípy.....	20
1.4.1 Závěr života.....	21
2 Veřejná činnost	23
2.1 Pedagog.....	23
2.1.1 Činnost do roku 1938.....	23
2.1.2 Školství na počátku protektorátu.....	23
2.1.2.1 Škola Sezemice	25
2.1.3 Českolipsko a školství v květnu 1945	26
2.1.3.1 3. měšťanská škola Komenského náměstí.....	27
2.1.3.2 Škola v Mánesově ulici	27
2.1.3.3 Základní devítiletá škola v Mánesově ulici.....	29
2.2 Archivář	30
2.2.1 Městský archiv v České Lípě po roce 1945	30
2.3 Sportovní funkcionář.....	33
2.3.1 SK Sezemice	33
2.3.1.1 Historie klubu.....	33
2.3.1.2 Ostatní sporty	35
2.3.1.3 Kulturní a společenský dopad	35
2.3.2 Česká Lípa po roce 1945.....	36
2.3.2.1 Sport a tělovýchova v České Lípě 1946 – 1975.....	36
2.4 Člen spolků	38
2.4.1 Sdružení divadelních ochotníků J. K. Tyl.....	38
2.4.1.1 Spolek v letech 1938 - 1945.....	39
2.4.2 Ochotnický divadelní spolek Jirásek.....	39
3 Dílo.....	41

3.1	Samostatné knižní práce.....	41
3.1.1	Pozůstalost Amada Antona Paudlera	41
3.1.2	Václav Studnička – příspěvek k česko-ruským vztahům.....	42
3.2	Spoluautor knih.....	45
3.2.1	Česká Lípa.....	45
3.3	Kronikářství	46
3.4	Českolipské obrázky	47
4	Závěr	48
5	Seznam pramenů a literatury.....	50
5.1	Prameny	50
5.1.1	Archivní prameny.....	50
5.1.2	Tisk.....	50
5.1.2.1	Regionální tisk	50
5.1.3	Orální historie.....	50
5.2	Literatura.....	50
5.3	Internetové zdroje.....	51
	Seznam příloh	53
	Obrazové přílohy.....	53

Seznam použitých zkratk

bm – běžný metr

ČS SK – Československý sportovní klub

ČSTV - Československý svaz tělesné výchovy

ČSSR – Československá socialistická republika

DSO – Dobrovolná sportovní organizace

Dr. – Doktor

JPT – Jednota proletářské tělovýchovy

LA – lehká atletika

MěNV – městský národní výbor

MNV – místní národní výbor

MŠANO – Ministerstvo školství a národní osvěty

NTV – Národní tělovýchovné výbory

OB – Osvětová beseda

ONV – okresní národní výbor

SK – Sportovní klub

STK – Sportovně technická komise

TJ – Tělovýchovná jednota

VŽF – Východočeská župa fotbalová

ZDŠ – Základní devítiletá škola

Úvod

Bakalářská práce se zabývá životem učitele, městského archiváře a regionálního historika Jaroslava Panáčka (1908–1992). Jaroslav Panáček se zapsal do dějin obcí Sezemice a Česká Lípa především svou mnohostrannou činností a dílem. Doposud však vyšlo jen několik článků o jeho životě, přičemž žádný z nich nezahrnuje komplexnější zmapování jeho života. Vzhledem k tomuto faktu jsem si toto téma vybrala.

Cílem této práce je poskytnout ucelený pohled do soukromého i veřejného života osoby Jaroslava Panáčka. Dále se bude snažit nastítnit, jak se pan Panáček aktivně zapojil do dění ve městech, kde žil a také to, jakým tématům se v rámci jeho historického bádání věnoval.

Po formální stránce je práce rozdělena do tří kapitol, které jsou tematicky seřazeny. První kapitola *Soukromý život*, popisuje život Jaroslava Panáčka od jeho narození roku 1908 až po jeho úmrtí v roce 1992. Zabývá se jeho mládím, studií v Mladé Boleslavi, České Lípě a na filozofické fakultě Univerzity Karlovy. V práci jsem neopomenula ani základní informace o rodině Jaroslava Panáčka a jejích jednotlivých členech. Součástí je rovněž podkapitola o válečném období, které Jaroslav Panáček strávil i s manželkou v Sezemicích na Pardubicku. Stranou zájmu nezůstávají ani jeho celoživotní záliby. V kapitole jsou zaznamenány i první pedagogické zkušenosti, které získal Jaroslav Panáček ve školách napříč republikou. Poslední podkapitola je věnována závěru života.

Druhá kapitola se věnuje veřejné činnosti Jaroslava Panáčka a je rozdělena do čtyř podkapitol. První podkapitola mapuje jeho pedagogickou činnost, kterou jsem dále rozdělila do třech období. První z nich se věnuje pedagogické činnosti mezi lety 1936–1938, kdy působil Jaroslav Panáček na měšťanské chlapecké škole v České Lípě. Dále se zabývá školstvím v době protektorátu, kdy působil jako učitel na základní škole v Sezemicích a poslední část zahrnuje pohled na českolipské školství po roce 1945 a výčet škol, na kterých pan Panáček působil do roku 1968. Druhá podkapitola zahrnuje archivářskou činnost, kterou vykonával v letech 1945–1951. Je zde přehledně popsáno, v jakém stavu byl archiv v těchto letech a zároveň jakou úlohu v něm vykonával Jaroslav Panáček. Třetí podkapitola pojednává o Jaroslavu Panáčkově jako o sportovním funkcionáři. Součástí je stručný výčet jeho funkcí a krátký pohled do historie sportovního klubu SK Sezemice, která byla zpracována právě Jaroslavem Panáčkem. Dále se zabývá úrovní tělovýchovy a sportu v České Lípě po roce 1945. Poslední podkapitolou

je pohled na Jaroslava Panáčka jako na člena spolků, jimiž byly spolek divadelních ochotníků J. K. Tyla a ochotnický divadelní spolek Jirásek.

Třetí kapitola nese název *Dílo*. Vzhledem k množství strojopisů a rukopisů, uložených v českolipském archivu, se budu v práci věnovat pouze vydaným knižním pracím. Kapitola se tak soustřeďuje především na samostatné práce, dále na spoluautorství, kronikářskou a graficky výtvarnou činnost.

Přehled využitých pramenů a literatury

Hlavním pramenem pro tuto práci byl spis Jaroslava Panáčka st., uložený ve Státním okresním archivu v České Lípě, evidovaný pod číslem 1437. Spis obsahuje archivní materiál z let 1921–1992 v celkovém rozsahu 2,2 bm. Spis čítá celkem sedm oddílů, z čehož oddíl číslo tři je rozdělen do dalších osmi skupin. Fond vypovídá o osobnosti Jaroslava Panáčka nepřímo, především prostřednictvím jeho prací a četné korespondence. Nutno říci, že fond je skoupý na bibliografický materiál typu deníky, diáře apod. K popisu působnosti Jaroslava Panáčka na českolipských školách bylo nutno využít fondů, jež se k daným školám váží.

Klíčovým pramenem pro zmapování soukromého života byl rozhovor, který podal syn Ing. Jaroslav Panáček mladší. Díky rozhovoru byl získán ucelený popis osobního života Jaroslava Panáčka staršího, a zároveň poskytnul pohled syna na svého otce.

K práci byla využita odborná literatura, jež byla zapotřebí především u obecných uvedení do jednotlivých kapitol. Informace týkající se Pardubicka byly čerpány zejména z knihy *Pardubicko a východočeský kraj* od Františka Šebka a z periodika Klubu přátel Pardubicka. Co se týče literatury k ostatním tématům, nutno zmínit například knihu od Miloslava Sovadiny, jež podává chronologicky ucelené informace o Státním okresním archivu v České Lípě. Dále jsou to knihy, které zpracoval samotný Jaroslav Panáček či ty, na kterých se podílel, které blíže popisují v kapitole o jeho díle.

Je namístě zmínit komunikaci s Klubem přátel Pardubicka. Díky panu Řeháčkovi byl pro účely práce poskytnut z archivu klubu přátel článek o ilegálním hnutí. Využito bylo i množství článků a fotografií, jež byly zaslány panem Miroslavem Balcarem, který pro Klub přátel Pardubicka zajišťuje články, jež se týkají Sezemic.

Vzhledem k tématu této práce a povaze dochovaných pramenů byla použita metoda biografická, a to v podobě individuální biografie.

Závěrem práce je celkové zhodnocení získaných poznatků a poohlédnutí za prožitým životem Jaroslava Panáčka, který nepochybně patří k významným osobnostem Pardubicka a Českolipska. Jedním z cílů této práce bylo rozšíření povědomí o této osobnosti do okruhu širší veřejnosti.

1 Soukromý život

Jaroslav Panáček je řazen k významným a uznávaným osobnostem Českolipska. Přestože se narodil na Mladoboleslavsku, kde strávil své dětství, opravdovým domovem se mu stala Česká Lípa, které zasvětil svá bádání a některá významná díla a publikace. Jako pedagog, archivář, kronikář, regionální historik a člen spolků se zapsal do paměti řady svých kolegů i studentů.

1.1 Mládí a studia

Jaroslav Panáček se narodil 11. dubna 1908 v Čejetičkách, dnes městské části Mladé Boleslavi, kde přebývali s celou rodinou jen přechodně. Rodiče, Karel Panáček, povoláním výhybkář a závorář společně s Antoníí Panáčkovou rozenou Rejhovou, ženou v domácnosti, byli původem z Jičíněvsi, potažmo z Dolan u Jičíněvsi. Jaroslav se narodil jako poslední v pořadí ze čtyř dětí. Jeho dvěma staršími bratry byli Josef¹ a František². Jako první přivedli Panáčkovi na svět dceru Marii Annu, jejíž osud byl velmi nešťastný, jelikož po měsíci života umírá.³

V roce 1920 započal Jaroslav čtyřleté studium na reálné škole v Mladé Boleslavi a po jejím dokončení poprvé zamířil do České Lípy. Zde studoval na Českém reformním reálném gymnáziu, které bylo roku 1920 nově otevřeno. Podnět ke zřízení gymnázia původně nevyšel od obyvatel České Lípy. Zdejší Češi spíše zvažovali zřízení obchodní školy, avšak přátelé z vnitrozemí je přesvědčili, že pro rozvoj české menšiny bude důležitější gymnázium. Většina dětí výše postavených občanů by mohla mít zájem studovat vysoké školy a zaujmout tak řídicí pozice ve státní a veřejné správě, či

---

¹ Josef se narodil roku 1900 v Jičíněvsi, a jakožto nejstarší syn železničního zřízence, zůstal vlakům věrný po celý svůj život. Po dokončení střední školy a úspěšném složení maturitní zkoušky v Mladé Boleslavi nastoupil do služeb Československých drah. Jako železniční elév se v letech 1920 ocitl v Doksech, kde později potkal svou celoživotní družku a kde se zabydlel. Zde pátral po událostech, které se mohly stát předlohou Máchova Máje. V roce 1925 byl nucen Doksy opustit, avšak po válce se vrátil zpět a mohl pokračovat ve svém bádání nad dějištěm Máje. (MAUSEROVÁ, Renata; RICHTRMOC, Vladimír. *Doksy a Máchův kraj*. Dobřichovice: Kava-Pech, 2003., ISBN80-85853-604, s. 75) Se svým starším bratrem Josefem byl Jaroslav později v kontaktu, o čemž vypovídá korespondence mezi nimi. V dopise z 25. prosince 1947 píše Josef bratrovi i rodině přání do nového roku. Z dopisu lze vycítit, že vztah mezi bratry nebyl pouze příbuzenský, nýbrž i pracovní, jelikož Josef v tomto dopise zasílá Jaroslavovi i informace důležité k jeho bádání a historické činnosti. (SOkA Česká Lípa - osobní fond Jaroslav Panáček st., Korespondence osobní, inv. č. 89)

² O bratru Františkovi nejsou žádné ucelené informace. Bratři Jaroslav ani Josef s ním neudržovali žádný kontakt, existuje pouze informace, že si založil rodinu a měl syna. Příčina přerušení kontaktu mezi nimi není též známa.

³ Rozhovor s Jaroslavem Panáčkem ml., Česká Lípa 1. 3. 2017

v obchodu a průmyslu.⁴ Na gymnáziu se i přes odpor vedení města vyučovalo česky. Zpočátku se škola nacházela v Moskevské ulici, ale kvůli stísněným prostorům bylo toto místo nevyhovující, proto byla později zakoupena stará patrová budova – Kounicův dům v Berkově ulici, kam se škola postupně přestěhovala. Zde se po dobu čtyř let připravoval Jaroslav na další studia. V roce 1928 úspěšně složil maturitní zkoušku, jež byla vůbec první na tomto gymnáziu a byl tak mezi 29 % úspěšných žáků.⁵

Po úspěšném absolvování gymnázia pokračoval Jaroslav ve studiích na filosofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V době, kdy započal studium učitelství v oborech český a německý jazyk, dějepis a zeměpis, byl děkanem filosofické fakulty Prof. Břetislav Foustka⁶, významný sociolog té doby.⁷ Po složení akademického slibu byl Jaroslav Panáček dne 3. října 1928 jako řádný posluchač zapsán na přednášky.⁸

Mezi Jaroslavovými přednášejícími se objevují významné osobnosti, ze kterých lze jmenovat například Prof. Emila Smetánku⁹, Prof. Miloše Weingarta¹⁰ a Prof. Otokara Fischera¹¹. Lze jmenovat i některé přednášky, které Jaroslav navštěvoval: Kurs ger-

---

⁴ PANÁČEK, Jaroslav, VOJTÍŠKOVÁ Marie a SMEJKAL Ladislav. *Z dějin České Lípy*. Česká Lípa: Magdalena Sobotová, 1999, s. 142

⁵ PANÁČEK, Jaroslav: *18 let českého gymnasia v České Lípě* in: KOLEKTIV AUTORŮ. *Z minulosti Děčína a Českolipska III*. [s.l.] : Muzea a archivy Děčín, Litoměřice, Česká Lípa, 1977. s. 189

⁶ Břetislav Foustka se narodil 5. 2. 1862 v obci Trpín u Poličky. Po absolvování filozofických studií v Praze, Berlíně a Paříži se uplatnil jako gymnaziální profesor a později byl jmenován prvním profesorem sociologie na UK. Je autorem několika příspěvků týkající se především konkrétní a praktické sociologie, ale i sociologie obecné. (Břetislav Foustka. *Katedra filozofie Masarykovy univerzity v Brně* [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/fousb.html>)

⁷ *Přehled děkanů FF UK* [online]. [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <http://www.ff.cuni.cz/fakulta/o-fakulte/historie-fakulty/prehled-dekanu-ff-uk/>

⁸ Jaroslav Panáček ml., Vysokoškolský index Jaroslava Panáčka st.

⁹ Prof. Emil Smetánka se narodil 14. 10. 1875 v Horní Krupě. Po absolvování maturitní zkoušky odešel do Prahy studovat bohemistiku a germanistiku a poté učil na reálkách v Praze a Mladé Boleslavi. Roku 1904 habilitoval na docenta a od roku 1908 zastával místo profesora českého jazyka a starší literatury na Karlově Univerzitě. (ŠMILAUER, Vladimír: *Před sto lety se narodil prof. Emil Smetánka (14. X. 1875)*, in: Naše řeč [online]. roč. 58, 1975, č. 4 [cit. 2017-07-03], dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5858>)

¹⁰ Prof. Miloš Weingart absolvoval v roce 1913 filozofickou fakultu a poté pracoval jako středoškolský profesor. Roku 1919 habilitoval na docenta a roku 1927 byl jmenován řádným profesorem Univerzity Karlovy. Mezi lety 1921–1927 působil jako pedagog Filozofické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě, kde byl v akademickém roce 1924–1925 zvolen do funkce děkana. (ČERNÝ, Jiří; HOLEŠ, Jan. *Kdo je kdo v dějinách české lingvistiky*. 1. vyd. Praha: Libri, 2008. 739 s. ISBN 978-80-7277-369-5. S. 710–712)

¹¹ Prof. Otokar Fischer se narodil do českožidovské rodiny. V Kolíně a posléze v Praze vystudoval gymnázium a po maturitě se zapsal na filozofickou fakultu české i německé univerzity v Praze, kde studoval germanistiku. Roku 1905 získal v Berlíně doktorát a poté nastoupil do Univerzitní knihovny v Praze. Roku 1909 se stal docentem. Titul mimořádného profesora dějin německé literatury získal roku 1917 na pražské univerzitě a o deset let později byl jmenován profesorem řádným. Byl přesvědčeným antifašistou a ve třicátých letech 20. století se zapojil do protifašistického hnutí. (AUTORSKÝ KOLEKTIV. *Čeští spisovatelé 19. a počátku 20. století*. Praha: Československý spisovatel, 1982. Kapitola Otokar Fischer, s. 64 – 65; Fischer [online]. [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <http://www.ff.cuni.cz/fakulta/o-fakulte/historie-fakulty/prehled-dekanu-ff-uk/fischer/>)

mánské mluvnice, Německý jazykový kurs pro začátečníky, Dějiny německé literatury, Staroslověnská cvičení a řada dalších.¹²

Jaroslav úspěšně absolvoval vysokoškolské studium a tak začal od roku 1932 nabývat svých prvních zkušeností v pozici pedagoga. Jako učitel se uplatnil ve školách v Čechách i na Moravě. Působil například na školách ve Vésce, Olomouci, Nýrsku, Sušicích, Suchém Vrbném, Českých Budějovicích, Ervěnicích, Chomutově, Německé Vyskytné (dnes obec Vyskytná nad Jihlavou) a Jihlavě.¹³

1.2 Česká Lípa 1936 - 1938

Roku 1936 se vrací Jaroslav Panáček do České Lípy, kde působí jako pedagog na chlapecké měšťánské škole. V této době se aktivně podílel na společenském životě české menšiny. Pro zdejší ochotnický spolek Jirásek napsal spolu se svým kolegou Janem Doušou operetu Modrá armáda ze života železničářů, kteří tvořili značnou část obyvatelstva České Lípy.¹⁴ Zároveň zastával pozici funkcionáře ČS SK Česká Lípa, Krajského muzea pro Českolipsko a byl členem redakční rady časopisu Bezděz¹⁵.

Jaroslav se rok po návratu do České Lípy oženil s Hedvikou Skrbkovou, narozenou v Roztokách u Semil roku 1910. Rodiči Hedviky Skrbkové byli Hildegarda Skrbková narozená 17. října 1889 ve Vysočanech a vrchní inspektor státních drah Antonín Skrbek. Matka Hedviky měla dva nevlastní sourozence, Adolfa Fiedlera a Vlastu Rosenbaumovou, kterou paní Skrbková po celý život navštěvovala. Tři roky po narození dcery Hedviky přivedli Skrbkovi na svět sourozence Otu¹⁶.

Hedvika, se kterou měl Jaroslav později dvě děti, Hanu a Jaroslava, studovala rovněž v Praze, kde navštěvovala učitelský ústav pro výuku ručních prací. Vzhledem ke skutečnosti, že Jaroslav i Hedvika studovali v Praze, lze spekulovat o tom, že právě Praha mohla být místem jejich prvních setkání. Po válce se živila vyučováním ručních

---

¹² Jaroslav Panáček ml., Vysokoškolský index Jaroslava Panáčka st.

¹³ SOKA Česká Lípa - osobní fond Jaroslav Panáček st., Stručný životopis s výčtem vyznamenání, inv. č. 1

¹⁴ SOVADINA, Miloslav. *Dějiny okresního archivu Česká Lípa*. Česká Lípa: Albis international Ústí nad Labem, 1997. ISBN 80-86067-07-6, s. 80

¹⁵ Časopis Bezděz začal vydávat českolipský Muzejní spolek v roce 1929. Vydávání bylo v roce 1938 zastaveno a v letech 1947 a 1948 opět obnoveno. Do roku 1948 časopis vycházel 6x ročně. Od roku 1990 vydává Vlastivědný spolek Českolipska sborník Bezděz, který vychází 1x ročně.

¹⁶ Ota Skrbek byl vojákem z povolání a za války sloužil pravděpodobně v Londýně. Později se odstěhoval do Ostravy, kde bydlel se svou rodinou. S manželkou měli syna přibližně ve věku Jaroslava Panáčka ml. Rodiny se navštěvovaly až do doby úmrtí Skrbkových, od té doby již nejsou v kontaktu.

prací a domácích nauk na základní škole Svárov v Partyzánské ulici v České Lípě a základní škole v Mánesově ulici.¹⁷

Roku 1938 dochází k záboru pohraničí a Jaroslav s manželkou opouští Českou Lípou. Manželé odcházejí do Sezemic na Pardubicku, kde přečkají válku.¹⁸

V době, kdy manželé utíkají do Sezemic, s jistotou vědí, že přivedou na svět svého prvního potomka. Na půli cesty z České Lípy zakotví v Nymburce, kde v té době přebývají rodiče Hedviky a kde přichází na svět dcera Hana. Poté pokračují dál ve své cestě. Proč si vybrali Panáčkoví právě Sezemic, není jasné.¹⁹ Jaroslav se zde uplatní jako učitel na měšťanských školách v Sezemicích, Pardubicích a Přelouči.²⁰

1.3 Válečná léta

1.3.1 Pardubicko 1939 – 1945

Válečná léta jsou důležitou etapou Jaroslavova života. Následky postoupení pohraničí Německu se značně projeví i ve východní části Čech, jelikož zdejší obyvatelé jsou ochromeni depresí z událostí, které s sebou přináší Mnichovská dohoda. Pardubice se tak stávají útočištěm řady uprchlíků, především ze Sudet, ale také novým sídlem řady českých firem. Vzhledem k přílivu nového obyvatelstva bylo třeba poskytnout jídlo a ubytování, přičemž část nových obyvatel zprvu bydlela u známých, v sokolovnách, školách či jiných veřejných budovách.²¹ Do okresu přišlo kolem 1100 osob, z toho 940 osob našlo své útočiště v Pardubicích a okolí.²² Mezi těmito 940 osobami přichází i Jaroslav Panáček se svou rodinou.

První nacistické jednotky vstupují do okresu v ranních hodinách 15. března 1939, kdy hitlerovská vojska obsadí české země. Nedaleké Pardubice se stávají sídlem německých úřadů a silné vojenské posádky, která obsadila veřejné budovy. Byl zřízen Oberlandrat²³, služebna gestapa a Sicherheitsdienst²⁴. Gestapo sídlilo v objektu, který

¹⁷ BLAŽKOVÁ, Jana. Pozůstalost Jaroslava Panáčka. *Bezděz: vlastivědný sborník Českolipska*. 2000, roč. 9, s. 477. ISSN 1211-9172

¹⁸ SOkA Česká Lípa - osobní fond Jaroslav Panáček st., inventář

¹⁹ Rozhovor s Jaroslavem Panáčkem ml., Česká Lípa 1. 3. 2017

²⁰ SOkA Česká Lípa - osobní fond Jaroslav Panáček st., inventář

²¹ KLEMENT, Tomáš. Pardubická ohlédnutí: Počátky okupace v roce 1939 v Pardubicích a okolí. In: *Český rozhlas* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/pardubice/ohlédnutí/_zprava/dil-29-pocatky-okupace-v-roce-1939-v-pardubicich-a-okoli--810957

²² ŠEBEK, František a Vlastimil ZIKMUNDA. *Pardubicko: Východočeský kraj*. Hradec Králové: Kruh, 1985., s. 187

²³ Oberlandrat byl úřad německé okupační správy v Protektorátu Čechy a Morava

původně sloužil jako poštovní ředitelství a čítalo kolem 30-40 osob. Již v prvních dnech zaznamenáváme v rámci akce Gitter zatýkání komunistů a odpůrců nacistického režimu.²⁵ Někteří jsou později propuštěni, někteří zůstávají za mřížemi a část z nich je později posílána do koncentračních táborů.

Ještě v březnu roku 1939 proběhla řada koncertů, kde zazněly i české písně, jejichž hlavním účelem bylo navodit dobrou atmosféru mezi obyvateli. Zdejší divadlo zahrálo v roce 1939 první představení pro německé vojáky, přičemž herci museli být přivezení z Německa. Kino rovněž zahájilo promítání pro německé vojáky v jejich rodném jazyce, avšak česky se promítalo i nadále. Mezi oblíbené hry českého obyvatelstva patřily zejména ty, které obsahovaly národní motivy. Při takových hrách se publikum často hlasitě projevovalo a děkovalo hlasitým potleskem.²⁶

Postihu neuniklo ani politické dění na Pardubicku, jelikož do té doby působící politické strany zanikají. Nově vzniká Strana národní jednoty, jejímiž členy v republikovém vedení byli za Pardubice představitelé bývalé agrární strany, a to například: Ing. Jindřich Žilka, Josef Kroužel nebo Ing. Josef Vencl. Druhou nově vzniklou stranou je Národní strana práce, jež funguje jako opozice straně národní jednoty.²⁷

Stejně jako na jiných místech se začíná projevovat národnostní teror a rasová diskriminace, která vrcholí roku 1942 odsunem židovských rodin do koncentračních a vyhlazovacích táborů. Z pardubického nádraží bylo vysláno 536 osob, z toho pouze 28 přežilo hrůzy těchto táborů. Místní továrny vyráběly pro nacistickou armádu a v Sezemicích, Přelouči či Holicích se z vybraných podniků staly opravny či sklady vojenského materiálu.²⁸ Významnou roli na Pardubicku sehrály sabotáže a činnost ilegálních odbojových skupin. V jedné z těchto ilegálních skupin je později činný i Jaroslav Panáček. Důležité je zmínit i činnost skupiny parašutistů Silver A, která pracovala na Pardubicku.

Ke konci roku 1944 se začíná formovat i řada partyzánských skupin, jež byly posilované uprchlými zajatci.²⁹ Pardubické gestapo proti jakémukoliv odporu tvrdě zasahovalo do posledních chvil. Definitivně bylo Pardubicko očištěno od nacistických

---

²⁴ Sicherheitsdienst *neboli Bezpečnostní služba* byla zpravodajská služba SS a NSDAP

²⁵ KLEMENT, Tomáš. Pardubická ohlédnutí: Počátky okupace v roce 1939 v Pardubicích a okolí. In: *Český rozhlas* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/pardubice/ohlédnutí/_zprava/dil-29-pocatky-okupace-v-roce-1939-v-pardubicich-a-okoli--810957

²⁶ Tamtéž

²⁷ Tamtéž

²⁸ ŠEBEK, ZIKMUNDA, c. d., s. 187

²⁹ ŠEBEK, ZIKMUNDA, c. d., s. 188

okupantů 10. května 1945 vojskem 38. a 60. armády generálplukovníků Moskalenka a Kuročkina IV. ukrajinského frontu pod velením generála armády A. I. Jeremenka.³⁰

1.3.2 Sezemice

Jaroslav se stal hned po svém příchodu do Sezemic³¹ středobodem kulturně osvětové práce. Byl městským kronikářem po celou dobu války, knihovníkem městské veřejné knihovny³², kde pořádal literární pásma s významnými umělci, jako např. s Ludmilou Pelikánovou³³. Dále byl výtvarníkem a dramaturgem spolku divadelních ochotníků J. K. Tyl a v neposlední řadě spolupracovníkem pěveckého spolku Bendi.³⁴ Jeho život v Sezemicích byl také spojen s oddílem lehké atletiky, který založil v rámci SK Sezemice a jehož byl vedoucím. Pod jeho vedením oddíl dosáhl pozoruhodných výsledků v rámci tehdejší atletické župy, které byl jednatelem. Byl i literárně činný, napsal řadu povídek, veršů, scének a pásem pro školní besídky. Zpracoval také kompletní historii SK Sezemice publikovanou ve sborníku „Východočeský sport“.

O tom, co po celou dobu pobytu v Sezemicích dělala manželka Hedvika, bohužel nejsou žádné informace.

Vedle všech výše uvedených aktivit byl Jaroslav aktivně zapojen i v protinacistickém odboji. Od 10. května 1945 byl členem partyzánské a ilegální skupiny Jana Husa v Pardubicích.³⁵

---

³⁰ ŠEBEK, ZIKMUNDA, c. d., s. 188

³¹ Sezemice na Pardubicku se do historie zapisují především jako rodiště významné osobnosti československého odboje Alfréda Bartoše. Nadporučík Bartoš byl velitelem výsadkové skupiny SILVER A, která mimo jiné spolupracovala se skupinou Anthropoid při atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha.

³² Po okupaci v roce 1939, kdy byla v Sezemicích umístěna řada německých vojáků, byla nařízena revize knihovny. „Zakázané“ knihy (autorů židovských, sociálních demokratů a komunistů, spisy s legionářskou, vlasteneckou a protiněmeckou tematikou) byly vyřazeny a mnohé se podařilo zachránit uložením do beden na půdě radnice. (Miroslav Balcar: Stručný souhrn Čtenářského spolku a knihovny v Sezemicích)

³³ Ludmila Pelikánová byla česká herečka, recitátorka a politická agitátorka. Mezi lety 1938–1945 byla členkou pražského divadla Uranie a od roku 1948 členkou Divadla na Vinohradech, kde setrvala až do roku 1981, kdy odešla do penze. (SÍLOVÁ Z., HRDINOVÁ R., KOŽÍKOVÁ A., MOHYLOVÁ V.: *Divadlo na Vinohradech 1907 – 2007 – Vinohradský ansámbl*, Divadlo na Vinohradech, Praha, 2007, ISBN 978-80-239-9604-3, str. 193)

³⁴ GOTTWALD, Karel. Půl tisíciletí sezemické školy. In: *Klub přátel Pardubicka* [online]. vyšlo ve zprávách KPP 9-10 / 1994, 2004 [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.kppardubicka.cz/cs/menu/zprava/353-pul-tisicileti-sezemicke-skoly/>

³⁵ SOKA – Česká Lípa, fond Jaroslav Panáček st.

1.3.2.1 Činnost ilegálního hnutí

Dle stručného líčení pamětníka Františka Klapky³⁶, začíná činnost ilegálního hnutí ve chvíli napojení na švagra Františka Mandysa v Praze na Bílé Hoře, který organizoval s přáteli revoluční odpor proti Němcům, například rozmnožováním a tištěním letáků v době okupace. Dále se ze zásobáren vykrádaných Němcům snažil uschovat co nejvíce zbraní, které byly později převezeny Františkem Klapkou do Sezemic. V sezemické sokolovně byly ukryty do dutiny mezi stropy, aby byly ve správné chvíli po ruce.

Rudolf Mareš, krycím jménem „Sova“, s nímž byli Sezemičtí též napojeni na Prahu-Bílou Horu, požadoval do Sezemic vysílačku, pro kterou připravili místnost. Ze Sezemic tak mohly být zprávy odesílány do Prahy, bohužel po atentátu na Reinharda Heydricha bylo spojení s ústřednou v Praze ztraceno, jelikož švagr František Mandys a mnoho dalších Pražanů bylo popraveno. Veškeré zprávy byly po této události dodávány skrze Josefa Mísaře a jeho spojky přes Německý Brod.

Kvůli opatrnosti byla činnost skupiny omezena, konkrétně na zajišťování schopných jedinců v Pardubicích i na venkově. Činnost měla být ještě tajnější a schůzky skupiny se konaly na různých místech. Na podzim roku 1942, kdy už se nedalo scházet venku, se skupina scházela ve mlýně u Jandíků. Do roku 1944 se jednalo pouze o schůzky informativní a plánovací. Již od začátku ledna 1945 byl přítomen na schůzích i major Aubrecht, který byl organizátorem vojenského ilegálního hnutí. Aubrecht obstarával výbušniny, které z jeho bytu odvážel Jiří Havrda do Pardubic, kde zakopal s jeho sestrou část na zahradě a část v boudě u Labe.

Dne 4. března 1945 ustavil František Klapka v Sezemicích ilegální výbor, jehož členem byl kromě Ladislava Srazila, Karla Schweidlera, Karla Pánka, Josefa Jirouška, Josefa Schvindty, Františka Štěrbý a Aloise Píši i Jaroslav Panáček³⁷, který po návratu do České Lípy obdržel v září roku 1945 dopis od Františka Klapky, potvrzující jeho působení a činnost: *„Překvapuje Vás zajisté můj dopis. Ujišťuji Vás, že na dobré pracovníky se nikdy nezapomíná. Chybíte nám totiž velice při každé příležitosti. Nebylo snad ani jediného významného úkolu, abyste se jej nezúčastnil. Já sám uznávaje Vašich neocenitelných zásluh, jež jste prokázal Vaším dlouholetým působením v našem městě,*

---

³⁶ František Klapka byl zástupcem vedoucího ilegálního a partyzánského hnutí „Jana Husa“ ve východních Čechách.

³⁷ Klapka, František: Činnost ilegálního hnutí v úseku: Sezemice, Pardubice, Holice, Choceň, Seč, Dobrkov. Klapka, František. In: Zprávy klubu přátel Pardubicka Pardubice: Klub přátel Pardubicka 36, č. 5-6, (2001) s. 133-140.

*projevují Vám srdečným díkem své uznání, neboť jste svoji povinnost Čecha a vlastence splnil také tím, že jste byl zapojen v našem podzemním ilegálním hnutí. Vědomí dobře konané práce budiž Vám hřejivým pocitem v celém Vašem příštím životě.*³⁸

1.4 Návrat do České Lípy

V létě roku 1945 se Jaroslav Panáček s manželkou a dcerou již potřetí vrací do míst svých studií, do České Lípy a tentokrát už natrvalo. Do České Lípy se rovněž stěhují Skrbkovi, rodiče Hedviky, kteří bydlí pouze o dva domy dál. Panáčkoví bydleli v domě na nároží ulice Československé armády a Mánesovy. Rodina obývala byt v prvním patře, přičemž naproti se nacházela základní škola, kde Jaroslav učil a později vykonával funkci ředitele.³⁹

Roku 1948 přichází na svět druhý potomek, kterým je chlapec Jaroslav. V té době je jeho sestře už 10 let. Hana později následuje kroky svých rodičů a nejprve studuje jedenáctiletou střední školu v České Lípě a poté vystuduje pedagogickou fakultu v Ústí nad Labem. Po dokončení školy se věnuje učitelství a společně se svým mužem Františkem Urbanem učí ve škole na Komenského náměstí, později ve škole na Svárově.⁴⁰

Syn Jaroslav navštěvoval Tyršovu školu a už v mládí se stejně jako jeho otec zabýval historií. V době, kdy se Jaroslav chystal na střední školu, bylo velmi obtížné se na studium historie dostat, a proto zvolil cestu menšího odporu a nastoupil na Střední průmyslovou školu strojnickou v České Lípě. Po jejím úspěšném dokončení v roce 1967 se dal rovněž na vysokoškolské studium. Jaroslav si zvolil strojní fakultu tehdejší Vysoké školy strojní a textilní (dnes Technické univerzity) v Liberci, čímž se lišil od ostatních členů rodiny. Po úspěšném absolvování vysoké školy roku 1972 se uplatnil v oboru a nastoupil do firmy Narex (později Protool, dnes Festool), kde pracoval až do roku 2009.⁴¹ Nyní je Jaroslav v důchodu, a jelikož jeho celoživotní zálibou byla historie, od roku 2009 působí v českolipském muzeu na pozici historika středověkých dějin.⁴²

I po návratu do České Lípy se Jaroslav Panáček st. uplatnil jako pedagog a nadále se věnoval sportu, archivářství, kronikářství, historii i literární činnosti. Kromě těchto aktivit se věnoval ve volných chvílích například kresbě, pro kterou měl velké nadání.

---

³⁸ SOkA – Česká Lípa, osobní fond Jaroslav Panáček st., korespondence osobní, inv. č. 89

³⁹ Rozhovor s Jaroslavem Panáčkem ml., Česká Lípa 1. 3. 2017

⁴⁰ Rozhovor s Jaroslavem Panáčkem ml., Česká Lípa 1. 3. 2017

⁴¹ Rozhovor s Jaroslavem Panáčkem ml., Česká Lípa 1. 3. 2017

⁴² *Vlastivědné muzeum v České Lípě: Kontakty* [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.muzeumcl.cz/kontakty.html>

Jaroslav Panáček vlastnil též několik sbírek. Pokud pomineme sbírku známek, kterou budoval se svým synem, vlastnil Jaroslav sbírku grafiky, se kterou započal už v době svých studií v Praze. Nyní se sbírka nachází u Jaroslava Panáčka ml., který ji po převzetí rovněž rozšiřoval. Další zálibou bylo sbírání autogramů nejvýznamnějších významných osobností. Byli mezi nimi literáti, básníci, malíři, nebo i politici. Z těch velmi významných například politik Jan Masaryk nebo spisovatel Josef Jungmann. Autogramy však jeho sbírky nekončí, sbíral také staré pohlednice a fotografie České Lípy, které sám věnoval mnoho svých kreseb.⁴³

I skrze veškeré aktivity, které pan Panáček měl, byl čas na chvíle a večery strávené se svou rodinou. Jelikož se dříve televize běžně v domácnostech nevyskytovala, volný čas trávili posloucháním rádia, jež bylo pro ně jediným zdrojem mluveného slova, hraním různých společenských her, povídáním si nebo čtením knih. Zkrátka si užívali každou chvíli, kdy mohli být pospolu.

Přestože byl Jaroslav Panáček mezi lidmi oblíbený a rád si s nimi povídal, společenské akce jako jsou plesy a zábavy mu nic neříkaly.⁴⁴ Spíše s manželkou navštěvovali akce, které se vázaly k jeho aktivitám a činnostem, tzn. různé výstavy, koncerty, sportovní akce apod.⁴⁵ Jakožto vážená osobnost měl také na takových akcích velmi často úvodní slovo.⁴⁶

1.4.1 Závěr života

Smutný zvrat v životě Jaroslava Panáčka nastal ve chvíli, kdy mu musela být amputována noha, z důvodu zanedbané diabetes. Od tohoto okamžiku tráví svůj volný čas spíše v pohodlí domova. Jelikož manželé obývali přízemní byt, často vystával v okně a povídal si s kolemjdoucími.⁴⁷ Dlouhodobá nemoc, byla nakonec i příčinou smrti. Jaroslav umřel ve středu 15. dubna 1992 ve věku 84 let. Zanechal po sobě manželku Hedviku a dvě děti Jaroslava a Hanu s rodinami.⁴⁸

---

⁴³ Rozhovor s Jaroslavem Panáčkem ml., Česká Lípa 1. 3. 2017

⁴⁴ Rozhovor s Jaroslavem Panáčkem ml., Česká Lípa 1. 3. 2017

⁴⁵ SOkA Česká Lípa - fond Jaroslav Panáček st., korespondence úřední, inv. č. 88

⁴⁶ Rozhovor s Jaroslavem Panáčkem ml., Česká Lípa 1. 3. 2017

⁴⁷ Rozhovor s Jaroslavem Panáčkem ml., Česká Lípa 1. 3. 2017

⁴⁸ SOkA Česká Lípa - fond Jaroslav Panáček st., smuteční oznámení, inv. č. 2

Od roku 1947 získal Jaroslav nesčetnou řadu vyznamenání a ocenění za zásluhy, které vykonal nejen v České Lípě, ale i v Sezemicích během válečných let 1939–1945.⁴⁹

Byla mu udělena tato vyznamenání:

1947 - Úderník práce 1946; 1953 - Čestné uznání za přednášky, vycházky věnované historii Českolipska v letech 1951, 1952 a 1953; 1955 - Dík a uznání za dosavadní práci na budování socialistické školy a za výchovu mládeže v Libereckém kraji; 1955 - Čestné uznání za obětavou práci ve stranické propagandě; 1958 - Čestné uznání za kulturní osvětovou činnost člena rady Domu osvěty; 1959 - Veřejné uznání III. st. a odznak za zásluhy o rozvoj čs. tělesné výchovy; 1961 - Čestné uznání za úspěšnou práci na úseku školství a osvěty; 1961 - Zlatý odznak „Budovatel Česká Lípa“; 1963 - Zlatý odznak „Vzorný pracovník okresu Česká Lípa“; 1964 - Vzorný pracovník Severočeského kraje a čestný titul za společensky významnou a obětavou práci na úseku tělesné výchovy; 1965 - Čestné uznání a medaile, průkaz za zásluhy o výstavbu a rozvoj okresu Česká Lípa; 1965 - Zlatý odznak „Budovatel Českolipska“; 1965 - Diplom za obětavou práci při zajišťování sportovních soutěží III. celostátní spartakiády; 1966 - Čestné uznání za úspěšnou a dlouholetou práci v tělovýchově v sekci lehké atletiky; 1967 - Čestný odznak a diplom k 70. výročí organizované lehké atletiky jako výraz uznání a díky za obětavou a nezištnou práci pro lehkooatletické hnutí v ČSSR; 1968 - Veřejné uznání I. st. a odznak za zásluhy a rozvoj čs. tělesné výchovy; 1968 - Uznání a poděkování za dlouholetou obětavou práci; 1968 - Čestné uznání za obětavou práci pro rozvoj turistiky; 1968 - Čestné uznání a plaketa za dlouholetou a obětavou práci pro socialismus; 1970 - Pamětní medaile za budování socialistické tělesné výchovy; 1970 - Čestné uznání a plaketa za dlouholetou a obětavou práci; 1972 - Zlatá medaile Evžena Rošického; 1972 - Čestné uznání a plaketa za obětavou a dlouholetou práci v atl. hnutí; 1973 - Pamětní medaile za rozvoj socialistické tělesné výchovy; 1973 - Čestné uznání za dlouholetou úspěšnou práci v lehké atletice; 1974 - Čestné uznání a odznak za obětavou práci pro město v těžkých letech 1939-1945; 1975 - Plaketa za zásluhy o rozvoj města České Lípy; 1978 - Pamětní medaile při příležitosti 30. výročí vítězného Února a sjednocení tělesné výchovy; 1979 - zasloužilý rozhodčí LA

---

⁴⁹ SOKA Česká Lípa - fond Jaroslav Panáček st., stručný životopis s výčtem vyznamenání, inv. č. 1

2 Veřejná činnost

Na následujících stranách se budu věnovat pedagogické činnosti Jaroslava Panáčka mezi lety 1936-1968, archivářské činnosti, kterou vykonával v letech 1945–1951, činnosti v oblasti sportu, která ho doprovázela téměř po celý život a na závěr jeho činnosti v ochotnických spolcích.

2.1 Pedagog

Když ukončil Jaroslav své studium na Karlově univerzitě, začal působit jako učitel a tato profese ho doprovázela až do roku 1968, kdy odešel do penze. Vzhledem k jeho všeobecnému rozhledu lze předpokládat, že svým žákům předal jistě i jiné znalosti než jen ty, které se týkaly předmětů jeho aprobace.

2.1.1 Činnost do roku 1938

Pokud pomineme jeho počáteční působení na školách napříč republikou, které bylo zmíněno v kapitole 1.1, jako učitel se do roku 1938 uplatnil především v České Lípě.

Roku 1936 učí Jaroslav na měšťanské chlapecké škole v České Lípě, ne však nadlouho, jelikož roku 1939 dochází k záboru pohraničí a Jaroslav s manželkou opouští Českou Lípou. Jak již bylo zmíněno, jejich cesta vede do Sezemic a právě zde se Jaroslav uplatní jako pedagog po dobu šesti let.⁵⁰

2.1.2 Školství na počátku protektorátu

Události, jež vyplynuly z Mnichovského diktátu a zároveň ze zřízení protektorátu Čechy a Morava dne 15. března 1939, ovlivnily československé školství hned z několika aspektů. Československá armáda obsadila v důsledku mobilizace některé školní budovy, a proto musela výuka, která byla v tomto období narušena co se plynulosti a pravidelnosti týče, probíhat na jiných školách a za jiných podmínek než doposud. Zároveň se někteří učitelé museli vzdát své práce pedagoga a nastoupit vojenskou službu, což znamená značnou ztrátu československé inteligence.⁵¹

---

⁵⁰ SOVADINA, c. d., s. 80

⁵¹ DOLEŽAL, Jiří. *Česká kultura za protektorátu: školství, písemnictví, kinematografie*. Praha: Národní archiv v Praze, 1996. s. 38 - 39

V pohraničí, které bylo postoupeno, zůstaly pouze české obecné školy, ty zbylé byly zlikvidovány, přičemž tato situace rovněž zapříčinila změny ve školách ve vnitrozemí, které náhle musejí přijmout mládež z okupovaného pohraničí a zároveň mají za úkol zaměstnat učitele, kteří přišli o své pozice.⁵² V takové situaci se nachází i Jaroslav, který svým odchodem z České Lípy přichází o pozici pedagoga v pohraničí a stává se pedagogem v Sezemicích, které jsou po dobu okupace jejich novým domovem.

Vnitrozemské školy byly sužovány nedostatkem místa, a tak byly zakládány paralelky umístěné do speciálních učeben.⁵³ S problémem přeplněnosti tříd se také objevuje problém nezaměstnanosti řady učitelů především z pohraničí, Slovenska nebo Podkarpatské Rusi. Tento fakt se Jaroslava naštěstí netýká. České slovo⁵⁴ uvedlo v květnu roku 1939, že bez pracovního místa bylo tehdy přes 7000 učitelů. Dalším krokem tedy bylo převést starší učitele do penze. Období druhé republiky zaznamenalo penzionování učitelů a ředitelů narozených mezi lety 1879–1881 a výnosem Ministerstva školství a národní osvěty (dále jen MŠANO) v dubnu 1939 byl odchod do penze rozšířen o ročníky 1882–1884 u mužů a o ročníky 1885–1886 u žen. Na učitele německých škol, učitele náboženství nebo učitelky domácích nauk se tato nařízení nevztahovala. MŠANO se obávala prohloubení problému nezaměstnanosti učitelů, a tak se rozhodlo o uzavření prvních ročníků státních a řádových učitelských ústavů pro školní rok 1939–1940. Zároveň provedla tato organizace již v období druhé republiky revizi školních učebnic, které například neměly odporovat duchu národní a křesťanské výchovy, naopak měly žáky vést k národnímu uvědomění, podnikavosti a pracovitosti.⁵⁵

Danou situaci stěžoval i samotný Úřad říšského protektora, neboť se zřízením každé české školy musel od roku 1940 říšský protektor souhlasit. Zároveň vydal zákaz pro přijímání českých učitelů do českých škol.⁵⁶

Německými okupačními jednotkami byly školy dočasně obsazeny ihned po 15. březnu 1939. Důležitým aspektem nacistického školství bylo potlačení individuální výchovy, neboť individualita by se dle jejich názoru záhy proměnila v egoismus. Nacisté naproti tomu prosazovali tzv. „führerprinzip“⁵⁷. Krátce poté, co se chopili moci, začali

---

⁵² DOLEŽAL, c. d., s. 39

⁵³ Tamtéž

⁵⁴ Národněsocialisticky orientovaný měsíčník, který byl vydáván exulanty v Německu v letech 1955 – 1990. Zakladatelem byl Josef Pejskar. (České slovo. *Ústav pro studium totalitních režimů* [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/uvod/skupina-vyzkumu/ceske-slovo/>)

⁵⁵ DOLEŽAL, c. d., s. 40

⁵⁶ Tamtéž

⁵⁷ Jedná se o tzv. vůdcovský princip, považovaný za výchovnou zásadu, kdy se jedinec podřizuje vedoucímu, který v daném prostředí ztělesňuje jakýsi ideál.

prosazovat rasovou teorii⁵⁸, kterou jako princip prosazovali ve všech vyučovacích předmětech. Zároveň odepírali přístup ke vzdělání židovské mládeži, čímž ji postupně úplně vyloučili ze škol.⁵⁹

Práce učitele se po 15. březnu značně proměňuje, jelikož při vyučování a výchově žáků mělo být v rámci nových politických poměrů dbáno ve všech vyučovacích předmětech, zejména v dějepise, zeměpise, vlastivědě, apod., na loajálnost k Říši, úctu k Vůdci nebo úctu k německému národu. Ze škol musely být odstraněny všechny nevhodné obrazy a to včetně portrétů Edvarda Beneše. Velký postih zaznamenali především občané, označení norimberskými zákony za Židy, neboť vládním nařízením z července 1939⁶⁰ již nemohli být zaměstnáváni jako docenti na vysokých školách ani jako učitelé nebo jiní zaměstnanci na jakýchkoliv školách. Důležitou změnou v českých školách jsou v polovině srpna roku 1939 jazyková nařízení, která upřednostňují německý jazyk před českým.⁶¹

2.1.2.1 Škola Sezemice

Po krátkých zkušenostech, nabytých během posledních let, se Jaroslav na delší dobu uplatní v Sezemické škole s dlouhou historií.

Pokud zapátráme do historie škol v okolí Pardubic, zjistíme, že dobu jejich existence lze počítat na desetiletí a v nemnohých případech přesahuje jejich stáří stovku let, avšak sezemická škola je jednou z výjimek, jelikož její prokazatelná existence sahá až do roku 1494.⁶²

Nejstarší historicky doložená budova školy byla postavena mezi lety 1675–1713 a nacházela se ve východní části Tyršova náměstí. Pro školní účely sloužila tato budova až do roku 1835, kdy byla zničena požárem a vyučování se tak muselo přesunout do soukromých domů. V dubnu téhož roku se započalo s výstavbou nové školní budovy, která kromě třech tříd zahrnovala i byty pro učitele a podučitele. Tato nová školní budova se stala po několika letech nedostačující. Její třídy byly přeplněné a tak se škola

---

⁵⁸ Rasová teorie se později objevuje na vyšším stupni národních škol jako povinný zkušební předmět. Zároveň získala přednost na úkor výuky cizích jazyků nebo matematiky.

⁵⁹ DOLEŽAL, c. d., s. 41 - 42

⁶⁰ více k tomuto vládnímu nařízení na webových stránkách: <https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=8564&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>

⁶¹ DOLEŽAL, c. d., s. 43

⁶² GOTTWALD, Karel. Půl tisíciletí sezemické školy. In: *Klub přátel Pardubicka* [online]. vyšlo ve zprávách KPP 9-10 / 1994, 2004 [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.kppardubicka.cz/cs/menu/zprava/353-pul-tisicileti-sezemicke-skoly/>

rozzrůstala. Roku 1876 měla pět tříd, namísto původních tří, a proto byly některé opět umístěny v soukromých domech.⁶³

Projednávání výstavby nové školní budovy trvalo řadu let, až byla zjara roku 1897 zahájena. Vedle bytu řídícího učitele měla pět učeben, kabinet, sborovnu, tělocvičnu i cvičnou kuchyň. Vybavení bylo moderní a tak posloužilo i v období po druhé světové válce.⁶⁴

Původní budova byla využita jako bytová jednotka pro učitele, avšak přestože počet tříd neustále rostl, bylo jí později navraceno původní využití. Po založení měšťanské školy v roce 1920 se situace zhoršuje natolik, že všechny vymoženosti jsou stavebními úpravami proměněny na učebny.⁶⁵

V době, kdy na škole učí i Jaroslav Panáček, jsou tamější podmínky kritické, což potvrdil i německý okresní hejtmán v roce 1942. Ten přislíbil výstavbu nové budovy, avšak svůj slib nedodržel a nové budovy se sezemičtí občané dočkali až roku 1980.⁶⁶

2.1.3 Českolipsko a školství v květnu 1945

Krátce po osvobození Českolipska Sovětskou armádou v květnu roku 1945, mohl vývoj zdejšího školství nerušeně pokračovat. Již v květnových dnech přišla na Českolipsko řada školských pracovníků a pedagogů. Byli to především učitelé menších škol, kteří museli svá pracovní místa před válkou opustit a své pedagogické vzdělání uplatnit ve vnitrozemí. Zdejší učitelé patřili mezi první organizátory kulturního i společenského života, ale především to byli organizátoři školství v prvních dnech po osvobození. Značnou výhodou pro navrátilí učitele bylo především to, že znali zdejší prostředí, poměry, obyvatelstvo i místní problematiku, a tak mohli poměrně rychle a efektivně budovat nové školství. Ve spolupráci s národními výbory se podařilo na Českolipsku již v prvních měsících otevřít školy a zahájit výuku.⁶⁷

Ministerstvo školství a osvěty stanovilo výnosem z 21. května zatímní pokyny k zahájení vyučování. Podle nich se smělo učit pouze tam, kde k tomu byly vhodné

---

⁶³ GOTTWALD, Karel. Půl tisíciletí sezemické školy. In: *Klub přátel Pardubicka* [online]. vyšlo ve zprávách KPP 9-10 / 1994, 2004 [cit. 2017-05-09]. Dostupné z:

<http://www.kppardubicka.cz/cs/menu/zprava/353-pul-tisicileti-sezemicke-skoly/>

⁶⁴ Tamtéž

⁶⁵ Tamtéž

⁶⁶ Tamtéž

⁶⁷ SOKA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., Školy na Českolipsku v letech 1945 – 1960. Jejich organizace a obsazení. s. 1 – 2, inv. č. 304

podmínky, byla zastavena výuka v německém jazyce a užívalo se osnov z roku 1933 na obecných školách, 1932 na měšťanských školách a 1928 na zvláštních školách.⁶⁸

Ve dnech 24. až 26. května proběhl v České Lípě první zápis do školy, při kterém se přihlásilo celkem 63 dětí, které byly rozděleny do dvou tříd a 28. května započala výuka.⁶⁹

2.1.3.1 3. měšťanská škola Komenského náměstí

Jaroslav Panáček byl od 1. srpna roku 1952 do 30. června roku 1953 ředitelem na 3. měšťanské škole na Komenského náměstí. Tato škola byla zřízena 25. října 1945 jako koedukační a nacházela se ve školní budově na Komenského náměstí. Tuto budovu sdílela společně s 1. obecnou, hospodářskou a hudební školou. K 1. listopadu 1945 přešla do této školy část žactva z obou přeplněných škol i s učiteli.⁷⁰ Na pozici učitelky zde byla v letech 1951–1953 paní Marie Vojtíšková⁷¹, se kterou se později Jaroslav podílel na knize o dějinách České Lípy.⁷²

2.1.3.2 Škola v Mánesově ulici

Do května roku 1945 sloužila budova školy jako vojenský lazaret. Vzhledem k jejímu stavu bylo první starostí školských orgánů města co nejdříve ji připravit k zahájení vyučování. V budově proběhly četné stavební úpravy, a tak se až do listopadu vyučovalo v moskevské ulici.⁷³

26. listopadu 1945 se do přízemí budovy v Mánesově ulici nastěhovaly třídy 3. obecné školy dr. Miroslava Tyrše a obsadily obě křídla budovy. Podle zákona o jednotné škole⁷⁴ z roku 1948 se stala školou národní. S postupným osídlováním České Lípy a jejího okolí se zvýšil počet žactva a tříd na dvojnásobek. Škola svým vybavením i

---

⁶⁸ SOKA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., Školy na Českolipsku v letech 1945 – 1960. Jejich organizace a obsazení. s. 7, inv. č. 304

⁶⁹ Tamtéž

⁷⁰ SOKA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., Školství na Českolipsku po roce 1945, 1. díl, s. 9, inv. č. 305

⁷¹ Marie Vojtíšková se narodila 30. 1. 1928 v Praze. Po absolvování gymnázia pokračovala ve studiích na Filozofické fakultě UK, v oboru dějepis-český jazyk. Již před ukončením studia odešla s manželem do České Lípy, kde se později uplatnila jako učitelka, ředitelka okresního muzea a především jako okresní archivářka. (SOVADINA, Miloslav. *Dějiny okresního archivu Česká Lípa*. Ústí nad Labem: Albis international, 1997. s. 88 - 90 ISBN 80-860-6707-6.)

⁷² SOKA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., Školství na Českolipsku po roce 1945, 1. díl, s. 10, inv. č. 305

⁷³ SOKA Česká Lípa – inventář k fondu Dvanáctiletá střední škola v České Lípě

⁷⁴ Více k zákonu na webových stránkách:

<https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=17263&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>

kvalifikovaným personálem patřila mezi školy s dobrými vyučovacími a výchovnými výsledky.⁷⁵

10. listopadu 1945 se nastěhovaly do prvního a druhého patra školní budovy dvě měšťanské školy obnovené podle stavu z roku 1938 jako Měšťanská škola chlapecká dr. Miroslava Tyrše a Měšťanská škola dívčí dr. Miroslava Tyrše. Dívčí škola, na které vyučoval Jaroslav v letech 1945–1950, obsadila západní část a chlapecká škola obsadila východní část přidělených tříd. Vydáním zákona o základní úpravě jednotného školství v roce 1948 se školy mění v koedukační s názvy 1. střední škola a 2. střední škola dr. Miroslava Tyrše. V letech 1950–1952 učí Jaroslav na 1. střední škole – chlapecké. V této době disponovala škola nedostatkem tříd, a tak bylo nutné využít bývalých školních prostorů v Berkově ulici, kam byla 1. ledna 1953 přemístěna 2. střední škola.⁷⁶

V roce 1953 dochází na základě nového školského zákona k vytvoření Jedenáctileté střední školy, jakožto školy vzdělávací a umožňující mládeži dosáhnout středoškolského vzdělání. Znamená to tedy, že ke dvěma již existujícím školám 1. a 2. stupně přibýly tři třídy gymnázia a vznikla tak jednotná škola s počtem 892 žáků a 22 tříd.⁷⁷ Škola v této době disponovala nedostatkem tříd a špatným školním vybavením, proto se muselo učit na směny.⁷⁸

Po sedmi letech existence školy, jež byly ve znamení vnitřních úprav a změn, se přešlo na devítiletou povinnou školní docházku. Ve školním roce 1960/1961 tak vznikl poslední typ jednotné školy⁷⁹, odvozený ze školské reformy z roku 1953 – Dvanáctiletá střední škola.

Škola patřila mezi nejlepší v kraji, a to i navzdory nepříznivým podmínkám ohledně vybavení a nedostatku prostoru. Počínaje školním rokem 1961/1962 se dělí dosavadní škola na dvě samostatné - Základní devítiletá škola a Střední všeobecně vzdělávací škola.

Jaroslav Panáček působil jako 1. zástupce ředitele na Jedenáctileté střední škole a Dvanáctileté střední škole v rozmezí let 1953–1961.

---

⁷⁵ SOkA Česká Lípa – inventář k fondu Dvanáctiletá střední škola v České Lípě

⁷⁶ SOkA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., Školství na Českolipsku po roce 1945, 1. díl, str. 8, inv. č. 305

⁷⁷ SOkA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., Školy na Českolipsku v letech 1945 – 1960. Jejich organizace a obsazení. s. 7, inv. č. 304

⁷⁸ SOkA Česká Lípa – inventář k fondu Dvanáctiletá střední škola v České Lípě

⁷⁹ Školy tohoto typu spojovaly 1. až 3. stupeň ve velké celky a obvykle byly umístěné v několika budovách.

2.1.3.3 Základní devítiletá škola v Mánesově ulici

Základní devítiletá škola v Mánesově ulici (dále jen ZDŠ) vznikla na konci školního roku 1960/1961 rozpadem dvanáctileté střední školy. Společně se Střední všeobecně vzdělávací školou (dále jen SVVŠ) byly pod správou jednoho ředitele, pana Václava Müllera. Po šesti letech, ve školním roce 1966/1967, skončilo toto soužití obou škol, které nepřispělo k dobru ani jedné z nich a došlo k rozdělení na dvě samostatné instituce. Ve chvíli, kdy se školy rozdělily, projevíly se značné nedostatky, a to hlavně v oblasti vybavení jednotlivých tříd, dílen či učitelských kabinetů.⁸⁰

Přesto, že vznikly dvě samostatné instituce, musely se školy stále dělit o původní budovu, která disponovala stísněnými prostory a nedostatkem učeben. Řešením bylo přestěhování ZDŠ do školní budovy na Komenského náměstí, kde sídlila do roku 1971, poté se přestěhovala do zcela nové školní budovy, nacházející se v ulici Antonína Sovy.⁸¹

Co se týče působnosti Jaroslava Panáčka na této škole, v letech 1961–1967 zastával funkci 1. zástupce ředitele na ZDŠ i SVVŠ a po oddělení škol se stal na dva roky ředitelem ZDŠ. Ve školních letech 1962/1963 a 1963/1964, při výkonu funkce zástupce ředitele, vyučoval Jaroslav v 6.-9. ročníku občanskou výchovu a německý jazyk. V té době působila na škole i jeho žena Hedvika, která zde vyučovala ZDV – zdravotní výchovu.⁸² Rok před tím, než Jaroslav nastoupil do funkce ředitele ZDŠ, která disponovala deseti třídami, vyučoval na škole český jazyk a literaturu, občanskou výchovu a dějepis. I v těchto letech zde působila paní Panáčková, která zde vedla pracovní vyučování.⁸³

---

⁸⁰ SOkA Česká Lípa - Inventář k fondu Základní škola dr. Miroslava Tyrše – Mánesova, Česká Lípa

⁸¹ Tamtéž

⁸² SOkA Česká Lípa – fond Základní škola dr. Miroslava Tyrše – Mánesova, Česká Lípa, učební úvazky a mimoškolní činnost učitelů 1962-1964, inv. č. 258

⁸³ SOkA Česká Lípa – fond Základní škola dr. Miroslava Tyrše – Mánesova, Česká Lípa, rozvrhy ZDŠ 1963 - 1966/1967, inv. č. 126

2.2 Archivář

2.2.1 Městský archiv v České Lípě po roce 1945

Městský archiv v České Lípě oplývá množstvím archivního materiálu, jenž se v něm ukrývá. Jelikož je město považováno za centrum vlastivědného bádání v severních Čechách, navštěvuje ho pro badatelské účely řada historiků a vlastivědných pracovníků.⁸⁴

Listinný materiál uložený v archivu sahá až do 14. století. Privilegií z doby před rokem 1526 je celkem 18. Nejstarší, ve kterém Hynek Berka z Dubé uděluje městu žitavské právo, pochází z 23. března 1381. Celkový počet privilegií je 49, ale při soupisu v létě 1949 nebyla některá nalezena, zejména ta pozdější. Ve výkazu zemského archivu je uvedeno, že byla propůjčena zdejšímu muzeu. Naproti tomu našel archivář Jaroslav Panáček sedm pergamenových listin z let 1383, 1406, 1410, 1412, 1455, 1457 v německém a latinském jazyce a z 11. dubna 1529 listinu s rozhodnutím Jana z Pernštejna o dědictví po Václavu Osinském v českém jazyce, jež nebyly nikde zapsané.⁸⁵

Stáří městských knih sahá až do 15. století a radních protokolů do roku 1641. V hojném počtu jsou zachovány purkmistrovské a špitální počty, počty děkanského kostela sv. Petra a Pavla, kostela Panny Marie a kostela sv. Kříže.⁸⁶

Již zmíněné listiny tvoří tu nejdůležitější, avšak jen nepatrnou část archivu. Ten je dále naplněn dalšími cechovními listinami a registraturou.⁸⁷

Ihned po 2. světové válce můžeme pozorovat snahu o záchranu a uchování bohatství, jež se v tomto archivu nachází. Český zemský archiv upozorňoval skrze oběžníky Zemského národního výboru podřízené městské a okresní národní výbory na povinnost a především nutnost zajištění městských archivů před zničením. Na základě výnosů č. 68 a 94/45 zemského národního výboru v Praze byl pověřen školní inspektor Josef Maštálko, aby na Českolipsku prohlédl a zajistil městské archivy a muzea. Inspektor zkontroloval stav a uložení muzejního a archivního materiálu, prověřil existenci nejdůležitějších předmětů a písemností, zajistil dohled nad muzejními a archivními

---

⁸⁴ SOkA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., Korespondence úřední, O archivu a kronice, inv. č. 88

⁸⁵ SOkA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., Korespondence úřední, O archivu a kronice, inv. č. 88

⁸⁶ Tamtéž

⁸⁷ Tamtéž

budovami a místnostmi. Dále doporučil příslušným zástupcům místních správních komisí a místních národních výborů, aby zajistili osobu vhodnou pro funkci archiváře.⁸⁸

V květnu roku 1945 byl zbaven funkce dosavadní německý archivář Karl Josef Bienert⁸⁹, který byl zanedlouho odsunut do sousedního Saska. Až po půl roce byl jeho post opět obsazen. 19. listopadu roku 1945 byl na návrh Muzejního spolku pro kraj Českolipský zvolen do funkce městského archiváře Jaroslav Panáček.⁹⁰

Jaroslav vykonával funkci archiváře i přes to, že byl časově velice vytížen díky svému povolání učitele a také díky řadě kulturních a sportovních aktivit, kterým se věnoval. Jeho hlavní úlohou bylo zachování archivu v dosavadních místnostech, zajištění dobré úrovně a provedení základní revize nejdůležitějších archiválií. Jeho zásluhou byl archiv rovněž obohacen o opuštěný archivní materiál českolipských spolků a škol. Při návštěvě archivu dne 22. října 1946 byl s jeho úrovní Dr. Jan Klepl z Archivu země české velice spokojen. Tehdejší uspořádání archiválií vypadalo následovně.⁹¹

Městské listiny byly uloženy v trezoru, registratura do 18. století a spolkové archivy se nacházely ve dvou vhodných místnostech, ve kterých se nacházely dvě skříně s rodopisným materiálem a sbírka štočků, následující tři místnosti byly naplněny neuspořádaným materiálem od doby 18. století, nicméně dvě z těchto místností byly pro uložení archiválií zcela nevhodné. Na dvoře radnice, konkrétně v její kůlně, byla uložena nejnovější městská registratura a také patrimoniální archiv panství Horní Libchava. Vzhledem k dobře zajištěnému stavu archivu se mohl Jaroslav soustředit na badatelskou činnost, během které shromáždil množství materiálu pro své články publikované v 10. ročníku časopisu *Bezděz*.⁹²

Městský národní výbor (dále jen MěNV) vytvářel vlastní písemnosti, které bylo též potřeba uložit, a když bylo zapotřebí najít vyhovující místnost k instalaci místního rozhlasu, rozhodlo se na podzim roku 1947 o vystěhování starého městského archivu z prostor na radnici do prostor nacházejících se na dvoře. Zásadně proti vystěhování byl tehdejší inspektor nestátních archivů v zemi České dr. Miroslav Volf a žádal Okresní národní výbor (dále jen ONV) Česká Lípa, aby zakročil. Proti jeho žádosti se ohradil dopisem z 14. ledna 1948 předseda MěNV Česká Lípa Květoslav Zmrhal, ve kterém

---

⁸⁸ SOVADINA, c. d., s. 79

⁸⁹ Karl Josef Bienert se narodil 23. 7. 1902 v Mimoni. Studoval na gymnáziu v České Lípě a poté na filozofické fakultě německé univerzity v Praze. Svá vzdělání si prohloubil absolvováním jednorocní knihovnické školy v Praze. Od října 1929 se stal knihovníkem a archivářem u městského soudu v České Lípě. Válečné období přežil, avšak po odsunutí do Německa zemřel. (SOVADINA, c. d., s. 31)

⁹⁰ SOVADINA, c. d., s. 79

⁹¹ Tamtéž s. 82

⁹² Tamtéž

uvádí především částku investovaných peněz a také to, že prostory jsou již připraveny. Také uvádí, že s přestěhováním souhlasí i městský archivář Jaroslav Panáček. Dále požaduje od dr. Volfa omluvu pro MNV a vyhrožuje podáním stížnosti na neodpovědné jednání a urážku u vyšší instance. V souladu s tímto dopisem se však objevují nejasnosti spojené s otázkou, zda ke stavebním úpravám vůbec došlo a zda Jaroslav Panáček s tímto přestěhováním souhlasil. Po přestěhování archivu byl požádán, aby opět vykonával funkci archiváře, avšak vzhledem k tomu, že místnosti nebyly zcela vyhovující, bránil se resignací na svou pozici. Nevhodné podmínky potvrzuje i inspekční zpráva dr. Antonína Haase ze dne 28. srpna 1950, která popisuje neadekvátní stav prostor archivu.⁹³

V období let 1950-1951 se rada MNV Česká Lípa na nátlak archivního inspektora a posléze i krajského archivu v Jablonci nad Nisou několikrát zabývala umístěním archivu. 8. září 1950 uložila rada za úkol příslušným odborům MNV postarat se o archiv tak, aby nemusel být přestěhován na jiné místo. Plánovací komise MNV navrhla, aby se městský oblastní archiv přestěhoval do budovy v Žižkově ulici, kde doposud sídlily příslušné odbory MNV, a jejíž dosavadní uživatelé se měli přemístit do budovy vedle radnice. Ovšem ani tento krok nebyl tím posledním.⁹⁴

Dohodou z roku 1951 mezi ministerstvem vnitra a ministerstvem školství, věd a umění spadla správa archivů MNV a ONV pod pravomoc ministerstva vnitra, které usilovalo o zřízení okresního archivu v každém okrese, který by posloužil jako spojovací článek mezi registraturami NV a mezi krajskými archivy. Současně byl zrušen orgán inspektorů pro nestátní archivy při Českém zemském archivu.⁹⁵

Bezpečnostní referát ONV Česká Lípa se na popud jabloneckého Krajského archivu obrátil na MNV Česká Lípa se žádostí o zajištění vhodných prostor pro umístění okresního archivu, jehož základem se měl stát městský archiv Česká Lípa, patrimoniální archivy Nový Zámek, Horní Libchava, Stráž pod Ralskem, Zákupy, Mimoň, Horní Póllice, Bukovina a fondy okresních soudů Česká Lípa a Mimoň. Dne 10. září 1951 MNV v České Lípě oznámil, že pro potřeby okresního archivu budou poskytnuty místnosti v domě na náměstí. S tímto řešením souhlasil i městský archivář Jaroslav Panáček.⁹⁶

I v tomto případě se objevují pochybnosti o krocích MNV, jelikož již odsouhlasené prostory okresnímu archivu byly přiděleny národnímu podniku Pramen. Na svou

---

⁹³ SOVADINA, c. d., s. 82 – 83

⁹⁴ Tamtéž s. 83

⁹⁵ Tamtéž s. 83 - 84

⁹⁶ Tamtéž s. 84 - 85

obranu navrhoval MNV, aby byl archiv přesunut na zámek v Horní Libchavě, jenž se nachází cca 4km od České Lípy. Avšak trpělivost Jaroslava Panáčka v tuto chvíli překročila veškeré hranice, za prvé z důvodu nesouhlasu s přemístěním archivu a za druhé si uvědomoval, že zpracování takového množství materiálu nespadá pod kompetence dobrovolného archiváře. A proto roku 1951 na pozici městského archiváře definitivně rezignuje.⁹⁷

2.3 Sportovní funkcionář

Vedle učitelství na plný úvazek a archivní činnosti ve svém volném čase se věnoval Jaroslav Panáček sportu. Již před odchodem do Sezemic byl v České Lípě sportovním funkcionářem a snažil se tak rozvíjet menšinovou sportovní činnost. Po příchodu do Sezemic byl dosazen do funkce předsedy SK Sezemice. Dále se stal jednatelem atletické Unie župy Pardubice a vedoucím atletického oddílu SK Sezemice. Činnost v odvětví sportu vyvíjel i po návratu do České Lípy, kde zakládal oddíl lehké atletiky a kde zastával celou řadu důležitých funkcí.

2.3.1 SK Sezemice

V Sezemicích byl Jaroslav Panáček mimo svou školní činnost i aktivním členem sportovního klubu SK Sezemice. Po svém příchodu se stal předsedou klubu a v roce 1942 založil oddíl lehké atletiky. Již ve 40. letech dosahovali jeho svěřenci výborných výsledků v lehkootletických závodech. Jaroslav mimo jiné zpracoval historii klubu SK Sezemice, jež byla publikována ve sborníku *Východočeský sport*⁹⁸.

2.3.1.1 Historie klubu

Město Sezemice popisuje Jaroslav Panáček jako velmi aktivní a podnikavé ve všech možných odvětvích a ve sportu obzvláště, hlavně co se týče kopané. První nadšení kopané se tento sport snažili rozvíjet již před 1. světovou válkou, a to na improvizovaných hřištích. I přes nevoli starousedlíků a lidí žijících v okolí, se snaží o založení klubu již v roce 1913. Nicméně příchodem 1. světové války došlo k oddálení této snahy a nové pokusy, jejichž výsledkem je založení sportovního klubu v roce 1919, probíhaly ihned po ukončení válečného období.⁹⁹

---

⁹⁷ SOVADINA, c. d., s. 85

⁹⁸ Sborník uspořádaný Vilémem Nezbedou v roce 1943. Obsahuje články od tehdejších sportovců, funkcionářů ve sportovních organizacích, novinářů či sportovních nadšenců.

⁹⁹ PANÁČEK, Jaroslav. SK Sezemice v klubové historii. *Východočeský sport*. Olomouc: Jiří Vyjídák, 1943. s. 202

Jako zakládající členy SK Sezemice pan Panáček uvádí: A. Slavíka, K. Kopecného, K. Šíbu, F. Láznického, B. Nováka, E. Slavíka, J. Zahálku, J. Slavíka, J. Jedličku, J. Hypského a F. Prokeše. Předsedou byl zvolen J. Chvojka, jednatelem se stal F. Láznický a do funkce pokladníka byl dosazen J. Hypský. Klub sužoval nedostatek finančních prostředků a tak bylo zapotřebí každé koruny. 18. května 1919 vstupuje SK Sezemice do župy a následující neděli 26. května se koná první zápas tohoto nově založeného klubu. Soupeřem byl sousední tým SK Holice, který uštědřil Sezemickým prohru 12:2, a tak bylo namístě provést jisté změny ve vedení klubu. Na pozici předsedy klubu byl dosazen F. Jeřábek, místo jednatele vystřídal K. Šíba a pokladníkem se stal B. Bubeník. Každou neděli klub sehrál utkání buď na domácí půdě, nebo na půdě hostů. Během utkání, které proběhlo s SK Pardubice na provizorním hřišti v Sezemících, již byl v jednání pronájem nového hřiště, a to v podobě pole, jehož majiteli byli p. Novotný a pí. Balcarová. Jednání bylo úspěšné a ještě téhož roku získal klub vlastní hřiště.¹⁰⁰

Rok 1920 proběhl ve znamení upevnění pozice klubu, především z hlediska kázně některých jedinců. Následující rok přinesl výrazné výkonnostní zlepšení, což dokazuje výsledek utkání s SK Holice, který byl 2:2. Téhož roku se klub nachází v jisté krizi a dokonce přemýšlí i nad rozpuštěním. Avšak zásluhou jednatele, neúnavného pracovníka, jímž byl J. Horák, klub SK Sezemice tyto těžké chvíle přečkal. Rok 1922 je důkazem, že rozpustit klub by bylo nesprávným řešením, jelikož právě v tomto roce zažívají období největšího úspěchu a slávy. Problémy, které byly rokem 1922 utiшены, se záhy projeví o rok později.¹⁰¹

Kromě východočeských měst navštívili, díky velmi aktivnímu sekretáři J. Sandhausovi, i řadu měst vzdálených, jako například obce Česká Skalice, Úpice či Lomnice nad Popelkou. Mezi nejdelší zájezdy, které SK Sezemice podnikl, se řadí zápas na Slovensku s SK Žilina. I přesto, že zápas skončil výsledkem 1:3 ve prospěch domácích, hráči si tuto cestu náležitě užili. Následující roky byly ve znamení strachu z rozpadu klubu.¹⁰²

Třicátá léta sebou přinesla velkou hospodářskou krizi, která významně zasáhla i samotné Sezemice. Krizi pocítil i klub, v jehož vedení stáli nemajetné osoby a jedinci zaměstnaní v jediné místní továrně Leona¹⁰³. I přes nepříznivou situaci, která klub jis-

---

¹⁰⁰ PANÁČEK, Jaroslav. SK Sezemice v klubové historii. *Východočeský sport*. Olomouc: Jiří Vyjídák, 1943. s. 202

¹⁰¹ Tamtéž s. 203

¹⁰² Tamtéž s. 204

tým způsobem sužovala, se jim podařilo roku 1931 postoupit do vyšší třídy I. B, ve které se jim celkem dařilo. Do čela klubu byl poté zvolen MUDr. Arnošt Franc, který přinesl do týmu elán, nadšení a chuť k práci, což se projevilo zlepšením sportovních výkonů. Vyvrcholení bojů o mistrovství nastalo v sezóně 1934–1935 tím, že se jim podařilo postoupit do I. A třídy VŽF. Řada proher a špatných výsledků vedla v roce 1937 k sestupu zpět do I. B třídy, kde setrvali pouze jednu sezónu a v té následující se opět vrátili do třídy I. A. Tento scénář klubových postupů a pádu se opakoval ještě jednou v sezonách 1941–1942.¹⁰⁴

2.3.1.2 Ostatní sporty

I přes to, že velkou část historie tvoří zejména kopaná, jak uvádí Jaroslav Panáček, své místo zde zaujímaly i jiné sporty, jejichž trvání bylo mnohdy krátké. Mezi první „vedlejší“ sport se řadí házená žen. Družstvo tvořené 28 členkami bylo na skvělé úrovni a to především zásluhou Antonína Slavíka. Avšak z důvodu sporů v klubu a s ústředím bylo družstvo rozpuštěno a i přes další snahy o jeho obnovení se jeho návrat nekonal. Dalším sportovním odvětvím byla lehká atletika, která se svým osudem podobala házené žen, jelikož každý větší pokus o založení vždy ztroskotal. Nejnadějnější pokus lze připsat právě Jaroslavu Panáčkoví, který lehkootletický oddíl založil v roce 1942. Pokud bychom mezi sporty započítali i šachy, tak lze říci, že i toto odvětví se v rámci SK Sezemice prosadilo.¹⁰⁵

2.3.1.3 Kulturní a společenský dopad

Řada mladých členů SK Sezemice se angažovala i v oblasti kultury, zejména v ochotnickém divadle. Odehranými představeními tak poskytli Sezemickým občanům chvíle dobré zábavy a zároveň tak mohli získat finanční prostředky, které klub postrádal. Jednalo se především o hraní veseloher a bujných frašek, které znázorňovaly prostředí venkova. Mezi nejznámější představení se řadí operety Tulák a Na vikárce, které měly veliký úspěch.

Díky úspěchu některých představení se o těchto ochotnicích-sportovcích vědělo i daleko za hranicemi města.¹⁰⁶

---

¹⁰⁴ PANÁČEK, Jaroslav. SK Sezemice v klubové historii. *Východočeský sport*. Olomouc: Jiří Vyjídák, 1943 s. 205 - 206

¹⁰⁵ Tamtéž s. 206 – 207

¹⁰⁶ PANÁČEK, Jaroslav. SK Sezemice v klubové historii. *Východočeský sport*. Olomouc: Jiří Vyjídák, s. 207

2.3.2 Česká Lípa po roce 1945

Sportu v České Lípě zasvětil Jaroslav Panáček velkou část svého života. Již před 2. světovou válkou byl funkcionářem v ČS SK Česká Lípa a ihned po návratu ze Sezemice v roce 1945 se do sportovního klubu vrátil. Během svého působení zastával tyto významné funkce: „*vzdělavatel ČS SK Česká Lípa 1945–1949, okresní starosta Sokola 1949–1952, předseda atletického oddílu 1947–1960, dále místopředseda a čestný předseda, člen výboru Lokomotiva do 1959, dále Spojené závody 1960–1975, TJ Vagonka od 1975, člen okresního výboru ČSTV 1956–1976, předseda Metodické rady při ČSTV 1969–1976, statistikář krajského výboru LA Liberec a Ústí nad Labem 1948–1971, člen STK ústředního výboru svazu LA ČSTV v Praze 1956–1962, vedoucí atletické divize B 1956–1962, rozhodčí LA 1939–1979.*“

Dle vyprávění Jaroslava Panáčka ml. nebyla sportovní akce, která by se bez jeho otce obešla. O nedělích byl ráno na hřišti jako první a obstarával lajnování. Jaroslav Panáček ml. vzpomíná i na to, jak jeho maminka nadávala, že má tatínek boty bílé od vápna. Dále vydával lehkootletické tabulky s výkony sportovců. Zprvu vyvíjeli sportovci svou činnost na hřišti Lokomotivy, načež v 60. letech se začalo s výstavbou nového stadionu. Nutno podotknout, že stadion stavěli sportovci svépomocí, strojově byla obstarána pouze tribuna. Na pomoc si tehdy přizvali odborníka pana Siberu z Mladé Boleslavi, který se specializoval na atletické dráhy.¹⁰⁷

2.3.2.1 Sport a tělovýchova v České Lípě 1946 – 1975

Po osvobození Rudou armádou se do okresu navrací i řada českého obyvatelstva v čele s bývalými hraničáři, kteří se snaží nejen upevnit okres z hospodářského hlediska, ale i o obnovu tělovýchovy a sportu.¹⁰⁸ V těchto radostných chvílích dochází v České Lípě ke dvěma manifestacím, jež znázorňovaly lásku místních ke sportu. U nádraží bylo upraveno hřiště, na kterém se odehrála dvě utkání mezi českolipskými občany a „jednáctkou“ Rudé armády za přítomnosti velícího generála. Z těchto událostí lze usoudit, že poválečný sportovní život začínal právě kopanou. V prvních měsících po válce se navrátilší obyvatelé Českolipska hlásili ke svým majetkům a zároveň se snažili obnovit sportoviště a podpořit činnost sportovních klubů svým členstvím. S postupným osídlo-

¹⁰⁷ Rozhovor s Jaroslavem Panáčkem ml., Česká Lípa 1. 3. 2017

¹⁰⁸ SOKA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st. – Od minulosti po dnešek v ČS SK Česká Lípa, kapitola třetí, Po druhé světové válce s. 1

váním narůstal kromě počtu obyvatel okresu i počet fotbalových klubů, jejichž členové byli prvními organizátory zdejších sportů.¹⁰⁹

Díky vzniku Košického vládního programu dochází v roce 1945 k pokusům o sjednocení tělovýchovných a sportovních spolků ve větších obcích na území Českolipska. Byly vytvořeny Národní tělovýchovné výbory (dále jen NTV) jejichž součástí se staly: jednotky Sokola, dělnická tělocvičná jednota, jednotná proletářská tělovýchova, sportovní kluby a organizace týkající se mládeže a turistiky. Pokus o sjednocení se nezdařil, jelikož všechny organizace vyjma JPT se vrátily k samostatné činnosti. Poté nastává období tzv. „tělovýchovné a sportovní roztržitosti“ během které však vzniká řada nových sportovních kroužků se zaměřením na odbíjenou, kuželky a stolní tenis.¹¹⁰

Dalším významným mezníkem českolipského sportu a sportu vůbec se stává Únor 1948, ve znamení převzetí monopolu moci KSČ. Dne 31. března dochází k vyhlášení spojení všech sportovních, tělovýchovných a turistických spolků v jeden – Sokol. Tato doba požadující spojení všech tělovýchovných složek v jeden celek je zároveň dobou vytváření nových způsobů, jak zvýšit zájem o tělovýchovu ať už pořádáním Běhů vítězství, jež se staly součástí květnových oslav, nebo otevřených akcí plováren, tělocvičen či dalších sportovních institucí. V menších městech okresu rovněž vznikaly nové jednoty spadající pod dobrovolné sportovní organizace (dále jen DSO), které podle hesla „Sokol patří pracujícím“ přejímaly názvy dle průmyslových sektorů. Byly to například Slovan, Slavoj, Lokomotiva, Spartak, Jiskra, Tatran a řada dalších. V České Lípě vzniká během let 1948–1952 celkem 12 sokolských jednot a v letech 1955 zde působilo 10 jednot DSO. Do organizace a struktury tělovýchovy zasáhl v roce 1952 nový zákon, jímž byl orgán Sokola nahrazen Státním výborem pro tělesnou výchovu a sport. K vůbec nejvýznamnější změně dochází v roce 1956, kdy vzniká Československý svaz tělesné výchovy a sportu tvořený jako jednotná dobrovolná organizace.¹¹¹

Díky přijetí nové ústavy v roce 1960¹¹² a jistým administrativním změnám vznikají nové kraje a okresy, v nichž se Českolipsko jeví jako velký tělovýchovný a sportovní celek. Díky obětavé práci všech, kteří se podíleli na činnosti tělovýchovných

---

¹⁰⁹ SOkA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., Tělovýchova a sport na Českolipsku v letech 1945–1975, s. 1 – 2, inv. č. 224

¹¹⁰ SOkA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., Tělovýchova a sport na Českolipsku v letech 1945–1975, s. 3, inv. č. 224

¹¹¹ Tamtéž s. 3 - 5

¹¹² Více k ústavě z roku 1960 na stránkách poslanecké sněmovny parlamentu ČR: https://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1960.html

jednot, se na Českolipsku pořádala a organizovala řada sportovních akcí, jako například Závod míru, Mezinárodní cyklistický etapový závod Bohemia, Běh Cvikovem, turnaje v tenisu a v kopané a další. Průběh a výsledky těchto tělovýchovných akcí byly pro veřejnost prezentovány v okresním týdeníku *Nástup*. Nicméně, mezi nejvýznamnější sportovní akce patřila spartakiádní vystoupení, obzvláště okresní spartakiády, která se konaly 14. června 1959 a 6. června 1965 na stadionu v České Lípě, za podpory odborového hnutí. Účastnily se jich cvičenci ze škol, učňovských středisek, Svazarmu, dále cvičenci z řad odborů základní tělesné výchovy a kolektiv armády.¹¹³

2.4 Člen spolků

Mohlo by se zdát, že Jaroslavovi nezbýval již žádný volný čas, díky práci a aktivitám, kterým se věnoval, avšak i přes značné vyčerpání byl aktivním členem ochotnických spolků. V Sezemicích navštěvoval ochotnický divadelní spolek J. K. Tyl a po návratu do České Lípy byl členem spolku ochotníků Jirásek.

2.4.1 Sdružení divadelních ochotníků J. K. Tyl

Ochotnické divadlo zpestřovalo společenský i kulturní život sezemickým občanům již na počátcích předminulého století. Existují zmínky, že divadlo hrálo již před rokem 1817, nicméně do podvědomí veřejnosti se dostalo až roku 1836. Řádně byl Spolek divadelních ochotníků založen na valné hromadě dne 9. dubna 1864. Předsedou byl, na slavnostní veřejné schůzi, zvolen purkmistr kupec Václav Pánek, jenž byl považován za předního organizátora zdejšího společenského života. Ochotnický divadelní spolek vykazuje svou činnost dodnes.¹¹⁴

---

¹¹³ SOkA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., Tělovýchova a sport na Českolipsku v letech 1945–1975, s. 5 – 7, inv. č. 224

¹¹⁴ Historie spolku. *Spolek divadelních ochotníků J. K. Tyl* [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.ochotnici-sezemice.cz/historie-spolku/>

2.4.1.1 Spolek v letech 1938 - 1945

Poté, co roku 1917 činnost ochotnického souboru téměř zanikla a rozpadla se na několik menších spolků, přicházejí Sezemičtí s rozhodnutím obnovit původní soubor a sloučit tyto jednotlivé spolky v jeden celek pod názvem „Kroužek divadelních ochotníků J. K. Tyl, OB Sezemice“. Na již zmiňované valné hromadě byl předsedou spolku zvolen Antonín Marek a do funkcí režisérů byli obsazeni Marie Hudcová a František Říha. Jaroslav Panáček byl zvolen roku 1944 do funkce dramaturga.¹¹⁵ Během svého působení se podílel na následujících představeních:

- „*Když štěstí chodí po horách* - autor Ort-Hradčanský, hráno 6. 4. 1941 v Sezemících, scéna: Jaroslav Panáček“
- „*Příklady táhnou* - autor Josef Snížek, hráno 11. 5. 1941 v Sezemících, scéna: Jaroslav Panáček“
- „*Oblaka* - autor Jaroslav Kvapil, hráno 23. 11. 1941 v Holicích na soutěži mladých ochotníků (1. místo), 14. 12. 1941 v Sezemících, 26. 12. 1941 v Ostřetíně, scéna: Jaroslav Panáček“
- „*Maryša* - bratři Mrštíkové, hráno 21. a 22. 2. 1942 v Sezemících, scéna: Jaroslav Panáček“
- „*Jakož i my odpouštíme* - Jan Drda, 24. a 25. 5. 1942 Sezemice, scéna: Jaroslav Panáček“
- „*To byla noc* - Josef Skružný, červen 1942 Sezemice, scéna: Jaroslav Panáček
- „*Jakubův dvůr* - J. Kalivoda, 6. 4. 1942 Sezemice, scéna: Jaroslav Panáček“
- „*Zvon mého města* - M. Tomanová, 9. a 10. 4. 1944, scéna, výprava a nápověda: Jaroslav Panáček.“¹¹⁶

2.4.2 Ochotnický divadelní spolek Jirásek

Vznik spolku Jirásek sahá do roku 1926. Jeho činnost, kterou můžeme díky 70 nastudovaným titulům v období let 1926 - 1938 označit za velmi úspěšnou, byla však pozastavena 2. světovou válkou. K obnovení spolku dochází ihned po osvobození. Díky nepříznivé politické situaci v tehdejší Československu jsou 50. a 60. léta ochotnického spolku ve znamení úpadku. Až v posledním roce 60. let dochází k znovuzrození a od poloviny 80. let se spolek pravidelně účastní celostátních divadelních přehlídek. Spolek

¹¹⁵ SOKA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., 110 let J. K. Tyla v Sezemících, str. 16 - 18

¹¹⁶ Katka Kopecká, ochotnický spolek J. K. Tyl

vykazuje svou činnost dodnes.¹¹⁷ Jaroslav Panáček byl v Jirásku patrně činný na pozici tvůrce scény.

Na závěr nutno podotknout, že zpracoval dějiny tohoto spolku, které však bohužel zůstaly v rukopise.

---

¹¹⁷ Historie. *Divadelní klub Jirásek* [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://dkjirasek.eu/historie/#1471196012052-4c5767b5-371d>

3 Dílo

Jaroslav se po celý život zabýval historií, a to především regionální. Nejen České Lípě, ale i Sezemicím, věnoval svá četná bádání. Dále sepsal množství článků a příspěvků do regionálních periodik, psal básně, byl autorem slov hudebního pochodu „*Stráž vlasti*“ a autorem libreta operety „*Modrá armáda*“. Jakožto sportovní funkcionář byl autorem lehkootletických tabulek, které podávají ucelené informace o výkonech českolipských atletů. Mimo publikační činnost se také věnoval činnosti výtvarné. Ve volných chvílích rád kreslil a v mládí dokonce absolvoval kurz v Mladé Boleslavi u pana Pravoslava Kotíka¹¹⁸. O výtvarné umění a umělce žijící v České Lípě se zajímal natolik, že o nich psal i přednášel.

3.1 Samostatné knižní práce

3.1.1 Pozůstalost Amanda Antona Paudlera

Archivní inventář čítající 106 stran, který se okresní archiv v České Lípě rozhodl v roce 1973 vydat v rámci edice inventářů, především proto, aby mohl být využíván ve větším počtu odborných ústavů, zpracoval Jaroslav Panáček.¹¹⁹

První část je věnována osobě Amanda A. Paudlera. Zahrnuje jeho stručný životopis a dílo, rovněž podává pohled na význam této osobnosti v oblasti básnictví, prózy, historie a vlastivědy. Anton Amand Paudler byl římskokatolický duchovní, člen augustiniánského řádu a vlastivědec, narozený 8. října 1844 v Kamenické Nové Vsi jako syn obuvnického mistra. Po absolvování obecné školy v Markvarticích odešel studovat do České Lípy na zdejší gymnázium, které vedli členové augustiniánského řádu. Po úspěšném složení maturitní zkoušky sám do augustiniánského řádu vstoupil a roku 1868 byl vysvěcen na kněze. V Praze vystudoval teologii a později působil jako pedagog na gymnáziu v České Lípě, kde sám studoval. Kromě pedagogické činnosti se věnoval regionální historii. V roce 1878 stál u zrodu vlastivědného spolku Nordböhmischer Excursions-Klub. Zemřel 10. listopadu roku 1905 v Praze.¹²⁰

---

¹¹⁸ Pravoslav Kotík, který se narodil 1. 5. 1889 ve Slabcích u Rakovníka, byl významným českým malířem a grafikem. (více k osobnosti: VACHTOVÁ, Ludmila. *Pravoslav Kotík*. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1965)

¹¹⁹ PANÁČEK, Jaroslav. *Pozůstalost Amanda A. Paudlera: Archivní inventář*. Česká Lípa: Okresní archiv, 1973.

¹²⁰ Tamtéž s. 9 - 13

Součástí je i krátký text týkající se pozůstalosti A. Paudlera, která byla rozdělena do třech skupin – Korespondence, Literární práce a Dokumentační materiál.¹²¹

Druhou část tvoří samotný inventář pozůstalosti, který je rozdělen do sedmi oddílů:

I. Osobní dokumenty – úmrtní oznámení A. Paudlera, novoroční přání k roku 1896

II. Vlastní korespondence – součástí je abecedně seřazený výčet adresátů

III. Korespondence nezjištěných adresátů

IV. Korespondence Heinricha Ankerta

V. Literární práce vlastní - umělecká próza, literatura, filosofie, lipensia, historie a vlastivěda, monografie míst, vlastivědný místopis Krušnohoří, České středohoří - přehled, životopisy, pověsti, stručné redakční zápisy či tisky a tiskoviny

VI. Literární práce cizí – básně konkrétních i nezjištěných autorů, próza a práce nezjištěných autorů

VII. Dokumentační materiál – vizitky, album pohlednic, fotografie a podobizny A. Paudlera, parte¹²²

Třetí část „*Bibliografie prací A. Paudlera*“ zahrnuje knižní vydání prací, menší tisky a brožury, delší práce v *Mitteilungen* a výčet článků věnovaných A. Paudlerovi v tomto časopise. Samostatná kapitola je také věnována vlastivědnému spolku Nordböhmischer Excursions-Club, jehož zakládajícími členy byli Karl Lauermann, Rudolf Walda, Amand Paudler a Dr. Kreibich, a vlastivědnému čtvrtletníku *Mitteilungen des Nordböhmischen Excursions-Clubs*, který spolek vydával od června 1878. V souvislosti se spolkem jsou součástí knihy také základní informace o jeho významných členech.¹²³

3.1.2 Václav Studnička – příspěvek k česko-ruským vztahům

Knihy byla vydána roku 1972 v Praze nakladatelstvím technické literatury. Kniha formátu A5 má 72 stran, na kterých se dozvídáme o hudebním životě 19. století v Praze, o muzikantovi jménem Olle Bull a především o pianistovi Václavu Studničkově.

První kapitola nese název *Hudební Praha do čtyřicátých let minulého století*. Tato kapitola je velice krátká a autor v ní zmiňuje, jak byla prosazována moderní hudba v době,

---

¹²¹ SOKA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., Amand Anton Paudler, život a dílo, inv. č. 261

¹²² PANÁČEK, Jaroslav. *Pozůstalost Amanda A. Paudlera: Archivní inventář*. Česká Lípa: Okresní archiv, 1973. s. 21 - 56

¹²³ Tamtéž s. 57 - 105

kteřou ovlivnil kult Mozarta. Moderní hudba si však i přes to začala nacházet své oddané posluchače a propagátory.¹²⁴

Druhá kapitola pod názvem *Rytíř Ole Bull v Praze*, popisuje norského houslového virtuosa Ole Bulla a jeho vystupování v Praze, kde zahájil šňůru svých koncertů 27. ledna 1841. Vyjma koncertů vystoupil Ole Bull například ve Stavovském divadle o přestávkách divadelního představení *Továrník* od Eda Devrienta nebo na největší události české společnosti té doby - českém společenském bálu. Hlavní slavnostní koncert, ve kterém účinkovali i další výborní umělci, byl 27. února 1841 v sále J. A. Stögra. Na tomto gala představení poprvé před obecnstvem vystoupil v té době neznámý pianista Václav Studnička, který byl druhým sólistou toho večera. Tímto, dle kritiků, velkým úspěchem zahájil Václav Studnička uměleckou dráhu. Ole Bull odehrál v Praze během necelých pěti týdnů sérii dvanácti koncertů.¹²⁵

Třetí kapitola s názvem *Neznámý pianista Václav Studnička*, popisuje původ, rodinu, studia a další důležité body v životě Václava Studničky, který se narodil 12. července 1815 v České Lípě, do které se v roce 1813 přestěhovali jeho rodiče z Mělnicka za zaměstnáním. Už jako malé dítě byl Václav Studnička neobyčejně hudebně nadaný, což jeho otec brzy rozpoznal a začal jeho talent dále rozvíjet. Kapitola dále popisuje období jeho studií. Dobu kdy byl Václav studentem českolipské hlavní školy, jeho přechod na augustiniánské řádové gymnasium, po jehož absolvování přešel studovat filozofii do Prahy, a nakonec studium práv. Autor se v kapitole rovněž věnuje době, kdy se Václav Studnička vydává na dráhu umělce a pokouší se o vlastní skladatelskou tvorbu.¹²⁶

Čtvrtá kapitola nese název *Ještě koncertní sezóna roku 1841*, ve které se autor vrací do hudební sezóny, kdy v Praze vystupoval Ole Bull a popisuje v ní českou hudební akademii J. J. Kolára. Akademie se odehrála 28. března 1841 a vystupovaly zde koncertní sbory a vybraní umělci té doby. Také zde, v první a ve třetí části programu, zahrál Václav Studnička. Kapitola rovněž popisuje jeho první vlastní koncert, který se uskutečnil 22. dubna 1841. V závěru kapitoly je shrnuta koncertní sezóna 1841 a byly popsány vybrané recenze z tisku o Václavu Studničkovi. Autor označuje tento rok

---

¹²⁴ PANÁČEK, Jaroslav. *Václav Studnička: Příspěvek k česko-ruským vztahům*. Praha: Nakladatelství technické literatury, 1972. s. 5 - 6

¹²⁵ Tamtéž s. 7 - 14

¹²⁶ PANÁČEK, Jaroslav. *Václav Studnička: Příspěvek k česko-ruským vztahům*. Praha: Nakladatelství technické literatury, 1972. s. 15 - 19

v životě Václava Studničky jako rozhodující, jelikož se z promovaného právníka stal tvůrčí skladatel a umělec.¹²⁷

Pátá kapitola nese název *Další koncerty a skladatelská činnost*. Tato kapitola popisuje koncerty v následujících letech a především druhý samostatný koncert. Dále zde autor cituje dopis, který Studnička psal svým rodičům. V dopisu popisuje průběh a dojmy z druhého koncertu a radost ze svého úspěchu. Druhá část kapitoly je věnována vlastní tvorbě koncertních skladeb. Autor dále vyzdvihuje fakt, že se Václav přátelil s umělci a dalšími významnými osobnostmi z celé Evropy, od kterých obdržel řadu pozvánek na koncertování v zahraničních městech.¹²⁸

Šestá kapitola s názvem *Umělecké působení v Rusku a spojení s domovem* popisuje Studničkovu vystupování v Rusku, do kterého byl v roce 1843 pozván svými uměleckými přáteli. V kapitole je dále popsán návrat Studničky domů do České Lípy a změny, které se v tomto městě odehrály od doby jeho odchodu. Autor se věnuje době po návratu, kdy Studnička pomáhal s rozvojem hudebního života v mateřském městě, ale i době, kdy opět odcestoval do Ruska, kde dále koncertoval, spolupracoval s místními umělci a pracoval jako učitel hudby na tamějším učilišti. Tato kapitola je také doplněna plakáty a programy z jednotlivých koncertů. V další části této kapitoly je popsán příjezd Václavova bratra Karla do Ruska, který se tam v krátké době stal oblíbeným učitelem hudby a uznávaným hudebníkem. Závěr je věnován popisu činností, zálib, ale také nemocí a rodinných záležitostí Václava Studničky, který zemřel 9. března 1895 v Teplícih.¹²⁹

V sedmé kapitole s názvem *Jméno zůstává jménem, i když je dnes zapomenuto* autor popisuje, jak dochází v druhé polovině 19. století k rozkvětu ve všech uměleckých směrech. Dále vyzdvihuje důležitost díla Bedřicha Smetany, které dovršilo národní a umělecké touhy té doby. Hlavní myšlenkou této kapitoly je upozornit na umělce, jejichž jména byla zapomenuta i navzdory tomu, že byla zpočátku známá.¹³⁰

---

¹²⁷ PANÁČEK, Jaroslav. *Václav Studnička: Příspěvek k česko-ruským vztahům*. Praha: Nakladatelství technické literatury, 1972. s. 20 - 25

¹²⁸ Tamtéž s. 26 - 30

¹²⁹ Tamtéž s. 31 - 48

¹³⁰ Tamtéž s. 49 - 50

3.2 Spoluautor knih

3.2.1 Česká Lípa

Historii města České Lípy začal Jaroslav Panáček psát sám v době po návratu ze Sezemic. V 70. letech se město rozhodlo vydat knihu o dějinách České Lípy, čehož se ujala paní Marie Vojtíšková a na knize se tak oba podíleli. Pan Panáček obstaral převážně část topografickou, tedy popisy jednotlivých částí města, plánky a seznamy jmen ulic apod. Kniha, jež čítá 269 stran, byla vydána v roce 1976 a je důležité podotknout, že byla první česky psanou vydanou publikací o dějinách České Lípy.¹³¹

Část knihy psaná paní Marií Vojtíškovou je věnována politickým dějinám České Lípy, a to od založení města, až po období okupace a následného osvobození. Tuto část obohatil svými poznatky i Jaroslav Panáček, který přispěl kapitolou „*Od květnových dní 1945 k socialismu dneška*“.¹³² Tato kapitola se věnuje událostem na Českolipsku během květnových dní, konkrétně kdy a kým byla Česká Lípa osvobozena, i to jak se navrátilí obyvatelé snažili pomoci při navracení k běžnému životu. Další stránky této kapitoly jsou věnovány reorganizaci Českolipska, a to jak v oblasti ekonomiky, politiky, kultury, tak především v oblasti školství. Autor zde neopomenul ani nejdůležitější politickou událost roku 1946, a to květnové volby do Národního shromáždění, které vyhrála Komunistická strana Československa a zároveň události které následovaly po těchto volbách. Následujícím mezníkem, jemuž se autor věnoval, je „vítězný“ únor 1948, o kterém píše jako o „*rozhodnutí o cestě k socialismu a přeměně České Lípy v město rozhodně nastupující do socialistické společnosti*“. Dalšími důležitými událostmi, kterými se autor v této kapitole zabývá, jsou krajská reorganizace v roce 1960, kdy se Česká Lípa stala největším okresem Severočeského kraje a rozvoj města, který byl zapříčiněn novou formou obecního zřízení a rozšířením pravomocí národních výborů. Závěrem hodnotí autor Českou Lípu v roce 1973 jako jiné město než na konci 2. světové války a to především díky zásluze osvobození vlasti Sovětskou armádou a přátelství se Sovětským svazem.¹³³

Druhá část knihy s názvem „*Procházka městem*“ je dílem Jaroslava Panáčka. První kapitola „*Třináct zastavení*“ obsahuje kromě základních statistických údajů měs-

---

¹³¹ Rozhovor s Jaroslavem Panáčkem ml., Česká Lípa 1. 3. 2017

¹³² VOJTÍŠKOVÁ, Marie, PANÁČEK Jaroslav. *Česká Lípa*. Česká Lípa: Severočeské nakladatelství, 1976. s. 269

¹³³ VOJTÍŠKOVÁ, Marie a PANÁČEK Jaroslav. *Česká Lípa*. Česká Lípa: Severočeské nakladatelství, 1976. s. 124 - 129

ta, jako je katastrální výměra, počet obyvatel, hustota zalidnění, počet obydlých domů apod., také třináct autorem vybraných částí České Lípy. Všechna důležitá místa, třídy a ulice autor patřičně popisuje a doplňuje vlastnoručně vytvořenými plány a vysvětlivkami. Nadále se věnuje částem města, které byly připojeny k České Lípě v rámci krajské reorganizace v roce 1960. U všech připojených částí/obcí je v kapitole popsáno jejich umístění a krátký výčet historie. Autor ve své části knihy neopomenul ani architekturu, a tak věnuje další kapitolu památkám a památníkům. Zde se zmiňuje především o portálech, domovních znameních a památnících. Tématice vody a světla se věnuje autor ve třetí kapitole. Na dvou stranách popisuje důležitost zbudování městských přípojek vody, jelikož bylo v České Lípě pouze několik studní, a to jak soukromých tak městských. Další dvě strany jsou věnovány krátkému výčtu historie o pouličním osvětlení. Autor v textu popisuje, jak si lidé na ulicích svítili až do roku 1819, kdy vznikla první myšlenka veřejného osvětlení ulic pomocí oleje a později petroleje. Odstavec je věnován i osvětlení plynovému a elektrickému. Další kapitoly jsou věnovány veřejné zeleni, jako jsou parky a místa sloužící k rekreaci, a dále veřejným prostranstvím a jejich názvům. Tato část knihy obsahuje rovněž soupis náměstí a ulic, jež jsou abecedně seřazeny a popsány.¹³⁴

Vyjma uvedených kapitol obsahuje kniha předmluvu, rejstřík a resumé pro obě části, seznam použité literatury, archivní materiály a rovněž cizojazyčné texty k obrazové části.

3.3 Kronikářství

Jaroslav Panáček se rovněž podílel na sepsání obecních kronik. Během válečných let zastával kronikářskou funkci v Sezemicích. Například u kroniky z let 1943–1944 se jedná o ručně psaný text do školního sešitu, který je doplněn o novinové výstřižky. Kronika zahrnuje stručný úvod k celému roku a na následujících stranách jsou vypsány události vztahující se k jednotlivým dnům v měsíci. Celý roční zápis poté ukončuje úvahou nad daným rokem. Vzhledem k jeho kronikářské činnosti v Sezemicích se ke kronikářství dobrovolně přihlásil i v České Lípě. Zde tvoří jeho dílo denní kronikářské záznamy z let 1948–1951, 1956 a 1969–1976. Tyto záznamy jsou psány do školních sešitů s měkkými i tvrdými deskami, anebo na volné listy. Při zpracování zápisů do kronik s Jaroslavem Panáčkem spolupracovali například městská

---

¹³⁴ SOkA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., M. Vojtíšková, J. Panáček: Česká Lípa (část knihy psaná J. Panáčkem), Inv. č. 274

a okresní archivářka Marie Vojtíšková, malíř Rudolf Novotný nebo ředitel okresního osvětového domu Josef Poláček.¹³⁵

3.4 Českolipské obrázky

V roce 2006 vydal Vlastivědný spolek Českolipska soubor kreseb na 21 samostatných listech s krátkým úvodem o Jaroslavu Panáčkovi s názvem „Českolipské obrázky“.

Úvod tohoto souboru sepsala Jana Blažková, která v něm srovnává dílo Jaroslava Panáčka s kresbami uznávaného malíře a grafika Rudolfa Novotného, který v České Lípě působil v 2. polovině 20. století. Společným výtvarným rysem pro oba umělce bylo prostředí České Lípy, kterému oba věnovali své kresby. Dále úvod zahrnuje krátký životopis Jaroslava Panáčka věnovaný nejen jeho studiím, ale i pedagogické, archivářské a kronikářské činnosti.

Českolipské obrázky lze považovat za vrchol jeho výtvarné činnosti. Soubor vznikl již v roce 1974, kdy společně s Marií Vojtíškovou spolupracoval na knize o dějinách České Lípy, kterou doplnil o řadu kreseb právě již zmiňovaný Rudolf Novotný, který tak možná probudil v Jaroslavu Panáčkovi zájem o vlastní výtvarné zpracování České Lípy.¹³⁶

Celkem 21 kreseb velmi propracovaně a detailně zachycuje tehdejší podobu míst v České Lípě. Vzhledem k dnešní podobě České Lípy můžeme tak nahlédnout do její historické podoby, a z tohoto důvodu připisujeme dílu vysokou dokumentární hodnotu. Z celkového počtu kreseb je šestnáct vytvořeno technikou lavírované kresby tuší a pět je nakresleno pouze tužkou. Kresby tužkou autorka úvodu považuje za nedokončené.¹³⁷

---

¹³⁵ SOKA Česká Lípa – osobní fond Jaroslav Panáček st., Koncept zápisů do kroniky města České Lípy za léta 1945-1949, životopis kronikáře, inv. č. 239

¹³⁶ PANÁČEK, Jaroslav a Jana BLAŽKOVÁ. *Českolipské obrázky: Česká Lípa v kresbách Jaroslava Panáčka staršího*. Liberec: Vlastivědný spolek Českolipska v Nakladatelství Roman Karpaš, 2006.

¹³⁷ PANÁČEK, Jaroslav a Jana BLAŽKOVÁ. *Českolipské obrázky: Česká Lípa v kresbách Jaroslava Panáčka staršího*. Liberec: Vlastivědný spolek Českolipska v Nakladatelství Roman Karpaš, 2006.

4 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zmapovat život a stěžejní dílo učitele, organizátora a regionálního historika Jaroslava Panáčka. Ačkoliv se jedná o velice významnou osobnost, a to nejen v oblasti historie České Lípy, myslím, že nebyla jeho osobě doposud věnována dostatečná pozornost.

Jaroslav Panáček byl velmi aktivní osobou a zasáhl do mnoha oblastí veřejného života. Společně s manželkou vychovali dvě děti, které je později následovaly. Ať už to byla Hana, která se stala stejně jako rodiče učitelkou nebo Jaroslav, který se po celý svůj život zabýval historií i přesto, že vystudoval strojní inženýrství. Na základě tohoto faktu lze konstatovat, že byli manželé Panáčkoví svým dětem dobrým vzorem.

Cíle, jež jsem si vytyčila v úvodu bakalářské práce, jsem úspěšně splnila. V první řadě práce zahrnuje ucelený text, který vypovídá o soukromém i veřejném životě Jaroslava Panáčka. Popisuje život Jaroslava Panáčka od narození, přes studia, prožité mládí, první zkušenosti s pedagogickou prací, rodinný život i volnočasové aktivity. Dále poskytuje pohled na jednotlivé činnosti v jeho veřejném životě, konkrétně na pedagogickou, archivářskou, sportovní a tělovýchovnou činnost či jeho činnost v již zmíněných spolcích.

Za druhé lze konstatovat, že se pan Panáček aktivně podílel na dění ve městě, ve kterém žil. Ať už to byly Sezemice, kde byl členem ilegálního hnutí a bojoval tak proti nacistickému diktátu. Zde byl také městským knihovníkem veřejné knihovny, ve které pořádal literární pásma za účasti významných umělců. Dále byl také výtvarníkem a dramaturgem spolku divadelních ochotníků J. K. Tyl a v neposlední řadě spolupracoval s pěveckým spolkem Bendi. Jeho působení v Sezemicích bylo spjato též s oddílem lehké atletiky, jehož byl zakladatelem a vedoucím. V České Lípě zasáhl do dění města především v oblasti sportu a tělovýchovy, dále jeho členstvím v ochotnickém divadelním spolku Jirásek. Jakožto vážená osobnost měl při událostech, které se vztahovaly k jeho činnostem a aktivitám, velmi často úvodní slovo.

Poslední otázka, jakým historickým tématům se Jaroslav Panáček věnoval ve svých historických bádáních, byla rovněž zodpovězena. Mezi hlavní témata řadíme město Česká Lípa, kterému věnoval svá četná bádání i kresby, a o které společně s Marií Vojtíškovou napsali knihu. Dalším významným tématem je sport, vzhledem k sepsání kompletní historie SK Sezemice či CS SK Česká Lípa. Oblastí jeho zájmu

jsou rovněž osobnosti Českolipska, což dokládá dílo o Václavu Studničkovi, či Amandu A. Paudlerovi.

Nutno podotknout, že práce nevyčerpala veškeré možnosti tématu. Vzhledem k faktu, že byl Jaroslav Panáček členem ilegálního hnutí, mohlo by být toto téma prozkoumáno detailněji. Dále práce zahrnuje pouze okrajově jeho celoživotní dílo, i přes to, že archivní fond je velmi obsáhlý na písemné i výtvarné dokumenty. S ohledem na množství nepoužitého materiálu, lze toto téma shledat jako vhodné pro další studia.

5 Seznam pramenů a literatury

5.1 Prameny

5.1.1 Archivní prameny

Státní okresní archiv (SOkA) Česká Lípa

- Jaroslav Panáček st. – 1437, osobní fond
- Dvanáctiletá střední škola Česká Lípa - 509
- Základní škola dr. Miroslava Tyrše – Mánesova, Česká Lípa - 518

Osobní archiv pana Ing. Jaroslava Panáčka

Osobní archiv pana Miroslava Brabce

5.1.2 Tisk

5.1.2.1 Regionální tisk

Bezděz 2000

Českolipský deník 2008

Sezemické noviny 2014, 2015

Zprávy Klubu přátel Pardubicka 1994

5.1.3 Orální historie

Rozhovor Hany Vaňkové s Jaroslavem Panáčkem ml., 1. 3. 2017, Česká Lípa

5.2 Literatura

AUTORSKÝ KOLEKTIV. *Čeští spisovatelé 19. a počátku 20. století*. Praha: Československý spisovatel, 1982. Kapitola Otokar Fischer, s. 64 – 65

ČERNÝ, Jiří; HOLEŠ, Jan. *Kdo je kdo v dějinách české lingvistiky*. 1. vyd. Praha: Libri, 2008. 739 s. ISBN 978-80-7277-369-5. S. 710–712

DOLEŽAL, Jiří. *Česká kultura za protektorátu: školství, písemnictví, kinematografie*. Praha: Národní archiv v Praze, 1996.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Z minulosti Děčínska a Českolipska III*. [s.l.] : Muzea a archivy Děčín, Litoměřice, Česká Lípa, 1977. Kapitola J. Panáček: 18 let českého gymnasia v České Lípě

MAUSEROVÁ, Renata a RICHTRMOC, Vladimír. *Doksy a Máchův kraj*. Dobřichovice: Kava-Pech, 2003., ISBN 80-85853-604

PANÁČEK, Jaroslav, VOJTÍŠKOVÁ Marie a SMEJKAL Ladislav. Z dějin České Lípy. Česká Lípa: Magdalena Sobotová, 1999, s. 142

PANÁČEK, Jaroslav. SK Sezemice v klubové historii. *Východočeský sport*. Olomouc: Jiří Vyjídák, 1943

PANÁČEK, Jaroslav. *Pozůstalost Amanda A. Paudlera: Archivní inventář*. Česká Lípa: Okresní archiv, 1973.

PANÁČEK, Jaroslav. *Václav Studnička: Příspěvek k česko-ruským vztahům*. Praha: Nakladatelství technické literatury, 1972.

PANÁČEK, Jaroslav, BLAŽKOVÁ, Jana. *Českolipské obrázky: Česká Lípa v kresbách Jaroslava Panáčka staršího*. Liberec: Vlastivědný spolek Českolipska v Nakladatelství Roman Karpaš, 2006.

SÍLOVÁ Z., HRDINOVÁ R., KOŽÍKOVÁ A., MOHYLOVÁ V.: *Divadlo na Vinohradech 1907 – 2007 – Vinohradský ansámbl*, Divadlo na Vinohradech, Praha, 2007, ISBN 978-80-239-9604-3, str. 193

SOVADINA, Miloslav. *Dějiny okresního archivu Česká Lípa*. Česká Lípa: Albis International Ústí nad Labem, 1997. ISBN 80-86067-07-6

ŠEBEK, František a ZIKMUNDA, Vlastimil. *Pardubicko: Východočeský kraj*. Hradec Králové: Kruh, 1985.

VACHTOVÁ, Ludmila. *Pravoslav Kotík*. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1965

VOJTÍŠKOVÁ, Marie, PANÁČEK Jaroslav. *Česká Lípa*. Česká Lípa: Severočeské nakladatelství, 1976.

5.3 Internetové zdroje

Břetislav Foustka. *Katedra filozofie Masarykovy univerzity v Brně* [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/fousb.html>

České slovo. *Ústav pro studium totalitních režimů* [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/uvod/skupina-vyzkumu/ceske-slovo/>

Fischer, s. 64 – 65; *Fischer* [online]. [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <http://www.ff.cuni.cz/fakulta/o-fakulte/historie-fakulty/prehled-dekanu-ff-uk/fischer/>

GOTTWALD, Karel. Půl tisíciletí sezemické školy. In: *Klub přátel Pardubicka* [online]. vyšlo ve zprávách KPP 9-10 / 1994, 2004 [cit. 2017-05-09]. Dostupné z: <http://www.kppardubicka.cz/cs/menu/zprava/353-pul-tisicileti-sezemicke-skoly/>

Historie. *Divadelní klub Jirásek* [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://dkjirasek.eu/historie/#1471196012052-4c5767b5-371d>

Historie spolku. *Spolek divadelních ochotníků J. K. Tyl* [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.ochotnici-sezemice.cz/historie-spolku/>

KLEMENT, Tomáš. Pardubická ohlédnutí: Počátky okupace v roce 1939 v Pardubicích a okolí. In: *Český rozhlas* [online]. [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/pardubice/ohljednuti/_zprava/dil-29-pocatky-okupace-v-roce-1939-v-pardubicich-a-okoli--810957

Přehled děkanů FF UK [online]. [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <http://www.ff.cuni.cz/fakulta/o-fakulte/historie-fakulty/prehled-dekanu-ff-uk/>

ŠMILAUER, Vladimír: *Před sto lety se narodil prof. Emil Smetánka (14. X. 1875)*, in: *Naše řeč* [online]. roč. 58, 1975, č. 4 [cit. 2017-07-03], dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5858>

Vlastivědné muzeum v České Lípě: Kontakty [online]. [cit. 2017-06-20]. Dostupné z: <http://www.muzeumcl.cz/kontakty.html>

Seznam příloh

Obrazové přílohy

Příloha č. 1: **Jaroslav Panáček**

Zdroj: SOkA Česká Lípa, osobní fond Jaroslav Panáček st., osobní fotografie

Příloha č. 2: **Ukázka podpisu Jaroslava Panáčka**

Zdroj: SOkA Česká Lípa, osobní fond Jaroslav Panáček st., korespondence

Příloha č. 3: **Vysokoškolský index**

Zdroj: Jaroslav Panáček ml., osobní archiv

Příloha č. 4: **Smuteční parte Jaroslava Panáčka**

Zdroj: SOkA Česká Lípa, osobní fond Jaroslav Panáček st., biografický materiál

Příloha č. 5: **Pedagogické zápisky Jaroslava Panáčka**

Zdroj: SOkA Česká Lípa, osobní fond Jaroslav Panáček st., Zdokonalení vyučování v češtině na národních školách

Příloha č. 6: **Měšťanská a obecná škola v Sezemicích – cca 30. – 40. léta 20. století**

Zdroj: Miroslav Balcar, osobní archiv

Příloha č. 7: **Učitelský sbor Měšťanské školy v Sezemicích ve čtyřicátých letech 20. století**

Zdroj: Miroslav Balcar, osobní archiv

Příloha č. 8: **Pokladník SK Sezemice p. Altman a předseda pan učitel Jaroslav Panáček u kabiny na sportovním hřišti v Sezemicích 2. 7. 1944**

Zdroj: Miroslav Balcar, osobní archiv

Příloha č. 9: **Jaroslav Panáček při archivní činnosti**

Zdroj: SOVADINA, Miloslav. *Dějiny okresního archivu Česká Lípa*. Ústí nad Labem: Albis International, 1997. s. 80 ISBN 80-860-6707-6.

Příloha č. 10: **Jaroslav Panáček jako sportovní funkcionář**

Zdroj: SOkA Česká Lípa, osobní fond Jaroslav Panáček st., fotografie rozhodčích a funkcionářů lehké atletiky

Příloha č. 11: **Budování nového stadionu**

Zdroj: SOkA Česká Lípa, osobní fond Jaroslav Panáček st., fotografie rozhodčích a funkcionářů lehké atletiky

Příloha č. 12: **Jaroslav Panáček a Josef Novotný na stavbě nového stadionu v roce 1962**

Zdroj: SOkA Česká Lípa, osobní fond Jaroslav Panáček st., fotografie rozhodčích a funkcionářů lehké atletiky

Příloha č. 13: **Lehkoatletické tabulky z roku 1962 – titulní strana**

Zdroj: Jaroslav Panáček ml., osobní archiv

Příloha č. 14: **Titulní strana knihy o Amandu Paudlerovi**

Zdroj: PANÁČEK, Jaroslav. *Pozůstalost Amanta A. Paudlera: Archivní inventář*. Česká Lípa: Okresní archiv, 1973.

Příloha č. 15: **Titulní strana knihy o Václavu Studničkovi**

Zdroj: PANÁČEK, Jaroslav. *Václav Studnička: Příspěvek k česko-ruským vztahům*. Praha: Nakladatelství technické literatury, 1972.

Příloha č. 16: **Titulní strana knihy o České Lípě**

Zdroj: VOJTÍŠKOVÁ, Marie, PANÁČEK Jaroslav. *Česká Lípa*. Česká Lípa: Severočeské nakladatelství, 1976.

Příloha č. 17: **Titulní strana knihy Českolipské obrázky**

Zdroj: PANÁČEK, Jaroslav a Jana BLAŽKOVÁ. *Českolipské obrázky: Česká Lípa v kresbách Jaroslava Panáčka staršího*. Liberec: Vlastivědný spolek Českolipska v Nakladatelství Roman Karpaš, 2006.

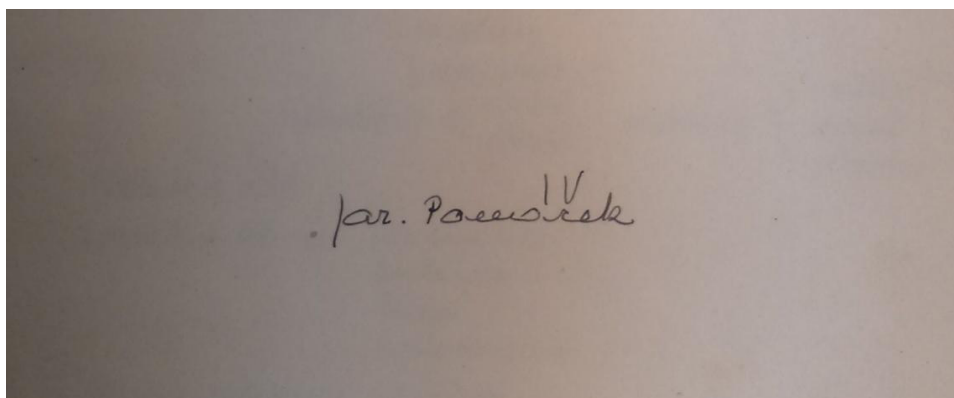
Příloha č. 18: **Kresba tuší – „Roh náměstí u vjezdu z Mikulášské ulice“**

Zdroj: PANÁČEK, Jaroslav a Jana BLAŽKOVÁ. *Českolipské obrázky: Česká Lípa v kresbách Jaroslava Panáčka staršího*. Liberec: Vlastivědný spolek Českolipska v Nakladatelství Roman Karpaš, 2006.

Příloha č. 1: **Jaroslav Panáček**

Příloha č. 2: Ukázka podpisu Jaroslava Panáčka

PODOBIZNA MAJITELE:

Vlastnoruční podpis majitele:

Jaroslav Paeršček

Akademický slib
~~vykonán~~
**SEZNAM
PŘEDNÁŠEK**
(INDEX LECTIONUM)
do kterých byl zapsán
jako řádný posluchač
(quas se frequentaturum rite professus est)
degit.
17/11. 28
Jaroslav Panáček,
Rodičtě (oriundus): *Čejčičky u Ml. Boleslavi*
Otec (pater): *Karel Panáček*
Zapsán na fakultě
(Inscriptio in facultate)
filosofické
UNIVERSITY KARLOVY V PRAZE
(Universitatis Carolinae Pragensis)
Dne (die) *3. XI. 1928*
KVESTURA
UNIVERSITY KARLOVY
kvestor (quaestor).
Kausta

Příloha č. 3: Vysokoškolský index

Kdo v srdcích žije, nikdy neumírá . . .

V hlubokém zármutku oznamujeme všem přátelům a známým,
že nás navždy opustil náš milovaný manžel, tatínek, dědeček
a tchán, pan

Jaroslav Panáček

Zemřel po dlouhé nemoci ve středu 15. dubna 1992
ve věku 84 let.

S naším drahým zesnulým se naposled rozloučíme ve středu
dne 22. dubna 1992 v 10 hodin v obřadní síni v České Lípě,
odkud bude po smutečním obřadu převezen ke zpopelnění.

Česká Lípa, Čs. armády 1369 dne 16. dubna 1992.

Jménem pozůstalých:

Hedvika, manželka

Hana Urbanová, dcera

Jaroslav, syn

František a Zdenka, zeť a snacha

vnoučata a ostatní příbuzní

2016/09/19

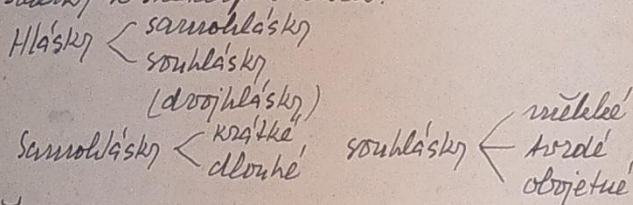
Příloha č. 4: Smuteční parte Jaroslava Panáčka

laryk vyúsorací a sloh.1. ročník.Učivo a pravopis.

Spisovaná řeč. Rozdíly hovorové a spisované češtiny. Nářečí.

Diktát: Mlýn stojí pod lesem na venčí. Struhou plyne les 0-2=1
 mlýnem voda. Na hrázi nade mlýnem prave mlýnářů 2-3=1-
 my hrázi s bílou hýskou na čele. Kravička dýší na 4-5=2
 jímno hýska. Parák ji poláží lískovým prutem. Nej 6-7=2-
 raději prave blízko vlnka. 8-9=3
 Blíží se bouře. Mlýnář vlezl temné dnuem. Synek 10-12=4
 popíchl do mlýnice. 13-15=4-
 16 = 5

Věta je myšlenka prozreaná slovy. (Slova ještě netvoří větu, te-
 prve myšlenka.) Slova dělíme na slabiky. (Důležité při rozdě-
 lování slov.) Slabiky se skládají z hlásele.

[Příklad a věty.

Rozvětlená věť na: oznamovací (.)
 rozkazovací (!)
 tázací (?)
 podmínková (.).

Definice, odvození a příklady.

Věta jednoduchá jako druhl věť, složená z jedné věty a maj-
 í věťnou jednu příslovek.

Slučná věť. = Podmet holý + příslovek holý = Hlavní věta.

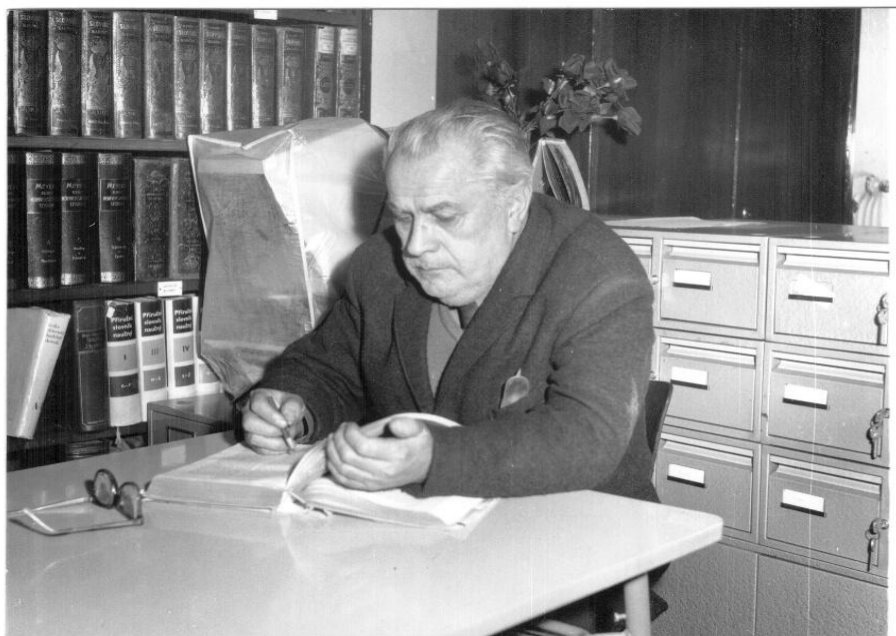
Příloha č. 6: Měšťanská a obecná škola v Sezemících – cca 30. – 40. léta 20. století

Příloha č. 7: Učitelský sbor Měšťanské školy v Sezemících ve čtyřicátých letech 20. století (Jaroslav Panáček je na fotografii druhý zprava)

Příloha č. 8: Pokladník SK Sezemice p. Altman a předseda pan učitel Jaroslav Panáček u kabiny na sportovním hřišti v Sezemicích 2. 7. 1944

Příloha č. 9: Jaroslav Panáček při archivní činnosti

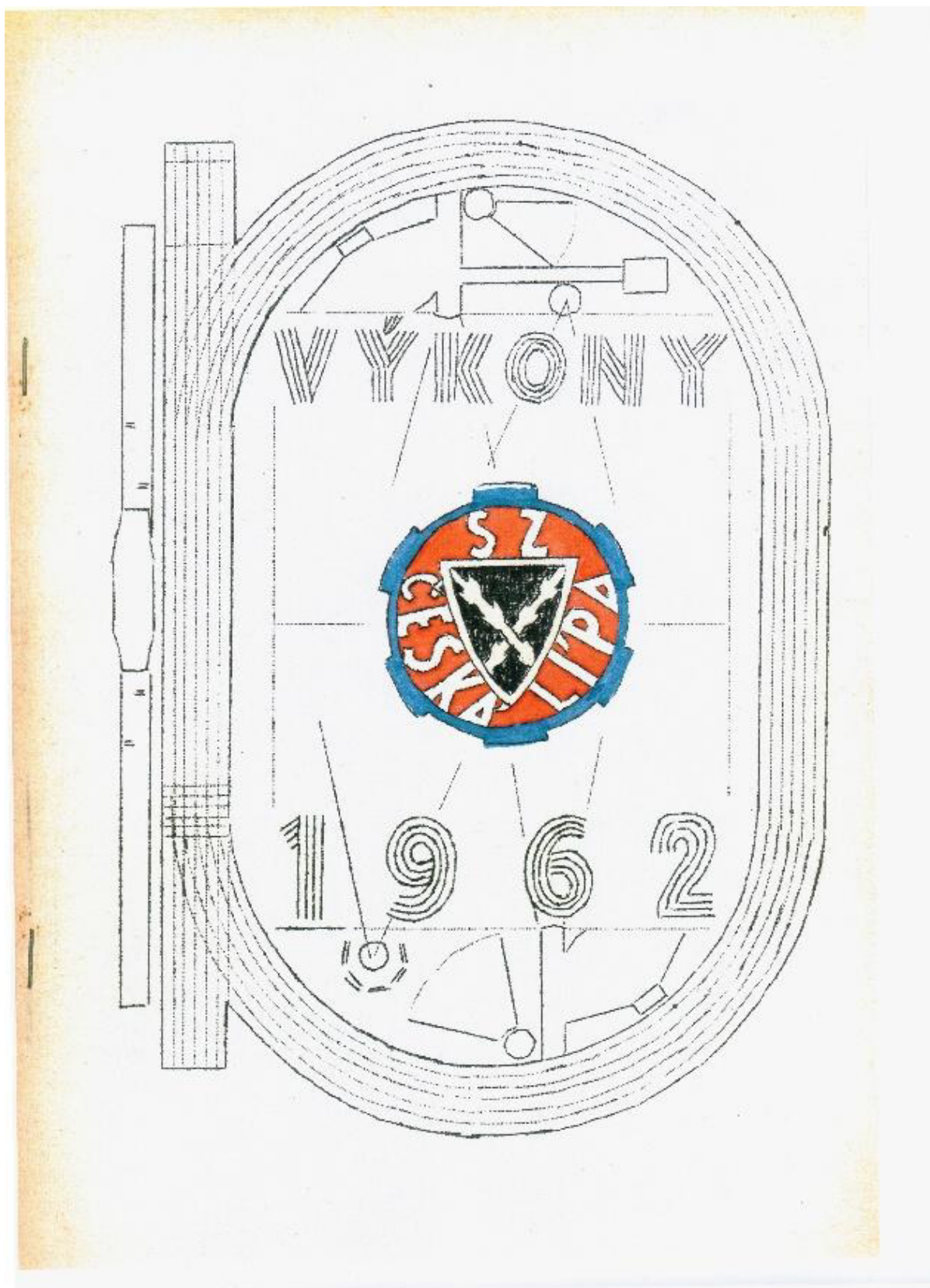
Příloha č. 10: **Jaroslav Panáček jako sportovní funkcionář**

Příloha č. 11: **Budování nového stadionu**

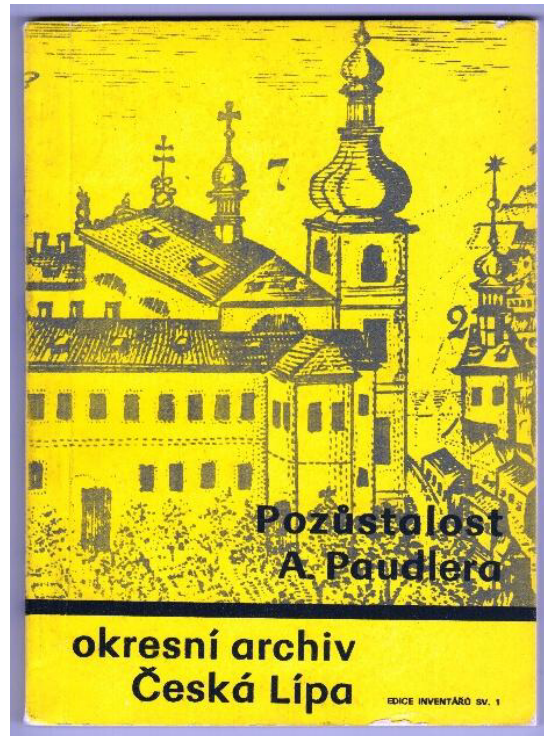

Příloha č. 12: **Jaroslav Panáček a Josef Novotný na stavbě nového stadionu v roce 1962**

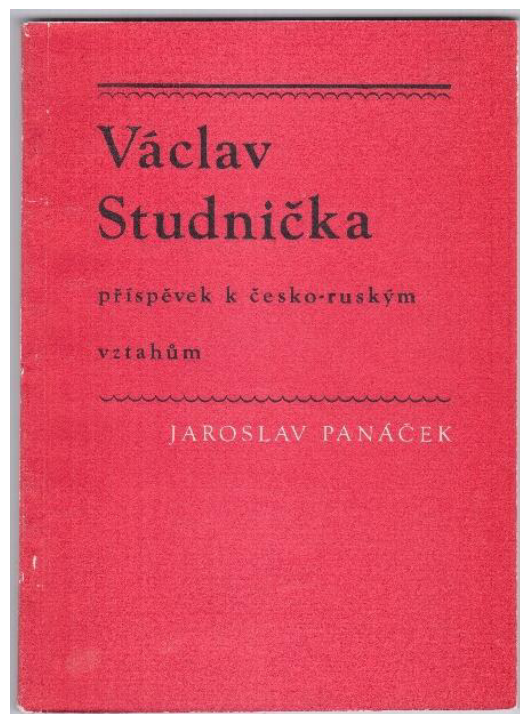

Příloha č. 13: Lehkoatletické tabulky z roku 1962 – titulní strana

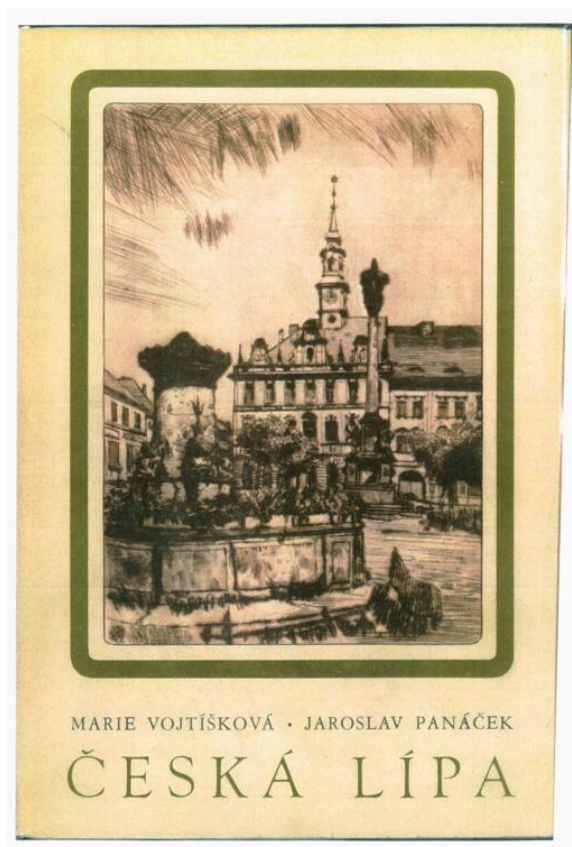

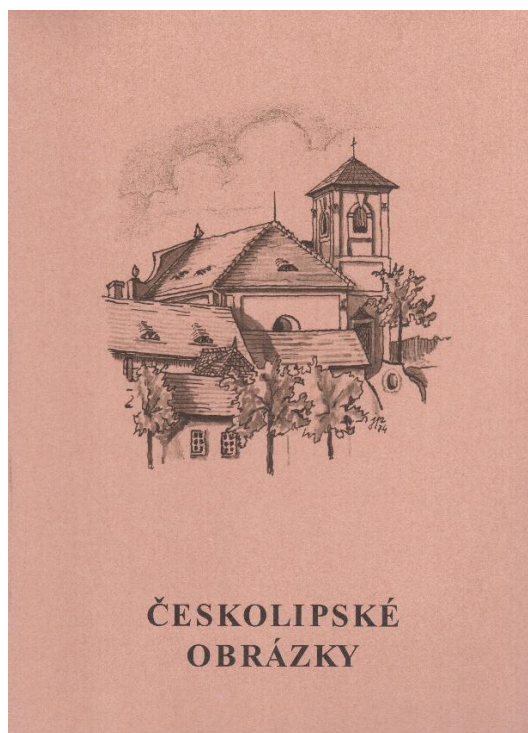
Příloha č. 14: Titulní strana knihy o Amandu Paudlerovi

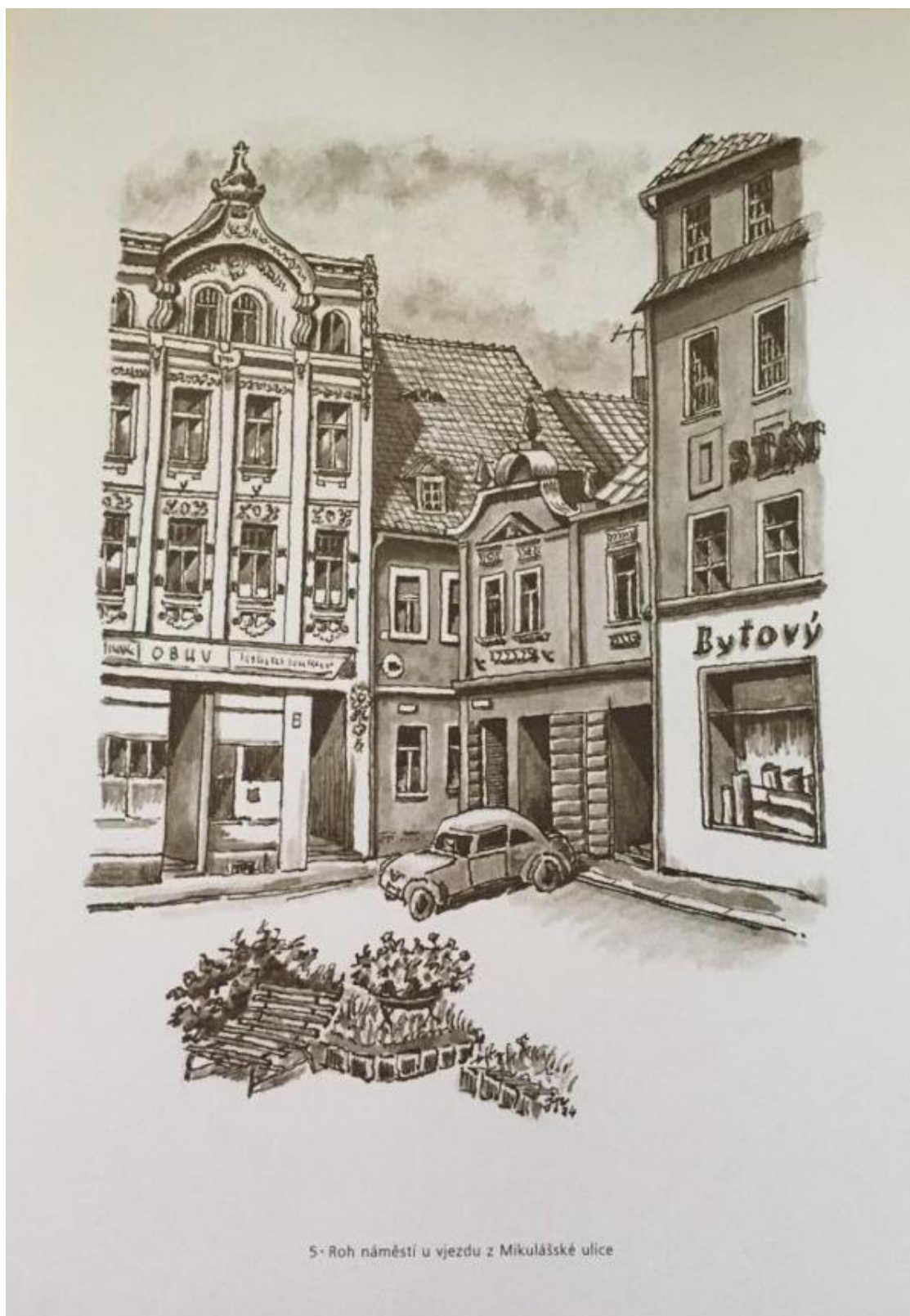
Příloha č. 15: Titulní strana knihy o Václavu Studničkovi

Příloha č. 16: Titulní strana knihy o České Lípě

Příloha č. 17: Titulní strana knihy Českolipské obrázky

Příloha č. 18: Kresba tuší – „Roh náměstí u vjezdu z Mikulášské ulice“